Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
[Б]УРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

[...]й 1921 оной [...]-һээ гарана. | № 52 (18375). | 1990 оной мартын 3, суббото | Сэн 3 мүн.

Малай үбэлжэлгэ—шанга шалгалта

[...]ЛЫНЬ ХҮСЭЛДЭНЭ

[...]зэр эндэхи хо- [...]лдэхэдэ, байг- [...]ай түл абалгые [...]һээ һайнаар [...] манда гүйсэд [...]амтайгаар хэ- [...] бодотоор хү- [...] һүүлэй мэдээ- [...]олхоздо бүхы- [...]хурьгад абтаад, [...]гүй томо бол- [...]н түсэбэйнгөө [...]хурьган абтаха [...]һан байгаа. Эдэ [...] зарим отара- [...]урьгалжал бай-

Хонишодой бүхы бригаданууд абтаһан түлнүүдээ үхэл гарзада оруулангүй томо болгохо гэжэ хамаг мэргэжэл шадабари, үдэр бүри үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргажа хүдэлнэ. Жэшээ болгон, дүршэлтэй бэрхэ хонишон Павел Фадеевич Мальцевай бригадынхидые онсолон тэмдэглэхэзр. Тэдэнэр байгша ондо шэнэ зуһагуудые хурьгалуулжа байгаашье һаа, мүнөө харууһалдаг 600 эхэ хонидһоо 650 гаран хурьгадые абаад, нэгэшье түл гарзалуулаагүй томо болгоно.

Ажахын ахамад зоотехник А. И. Бурлаковай хэлэһэнэй ёһоор, колхозой хонишод үбһэ тэжээлээр тиимэ элбэг бэшэ үбэлжөөндэ орсоншье һаа, бүхы юумэеэ айхабтар оролдосотойгоор бэлдэһэн байна. Илангаяа намар-үбэлэй дулаахан үедэ (октябрь, ноябрь, декабрь һарануудта) хонидоо һайнаар адуулжа, хүсэ шадал һайнтай байлгажа шадаа. Мүн мүнөө түл абалгын хаһада хонид, хурьгадта эдюулхэ үбһэ горитой алмаа. Энэнь мүнөө шэнэ түл һайнаар абаха, түлжүүлхэ хэрэгтэнь туһална.

В. ШИРДАРМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй район.

«МҮНӨӨШЬЕ [Д]ҮҮРГЭХЭБДИ»

[...]вхозой хонишод энэ жэлдэ [...] бүриһөө 85 хурьга абаха [...]ыдоо 4 мянга 96 хурьга аба- [...] юм. Февралиин тэнгэй дүн- [...]янга гаран хурьган абтаад, [...] түлжүүлэгдэжэ байна. Хурь- [...]лханьшье хомор. Коммунист [...]й отарада түл абалгань дүү- [...]ье отарануудта энэ хаһа хо- [...] болоҗо байна, —гээд совхо- [...]й бригадир Баир Борисович [...]лбэ.

[...]рэ гэжэ газарта үнинэй хо- [...]сеп Дондобонович Цырендор- [...]улынхид эхэ хонидые харуу- [...]үл абаха хүдэлмэри баһал [...]хай.

[...]эдэ 480 хурьга абаад байна- [...]рхэ хонид бии. Хурьгад энэ [...]һайн. Эдэ байнал даа,—гээд [...]ндобонович хэдэн таһалга- [...]агдаһан хурьгад тээшэ заабаа. [...] дулаан, агаарыньшье сэбэр, [...] хоноһон, дорьботойхон бо- [...] эхэеэ хүхэһэнэй удаа хото [...]лдэжэ, бэеэ туршана. Бүри [...]ануууд сооxидуулынь бэежэн- [...]бһэ харшаганатар жажална.

[...]най һайнууд юм байна даа. [...]ануудынь мүргэлдэжэ наада- [...]эбэб.

[...] даа. Тэзд хабарайнмай нюр- [...]м. Ямар хабар болохо һэм? [...] тэжээлтэй байнабди. Тиибэ- [...]га. болоҗо байгаа юм бээз. [...]үүһанхай. Хонидтоо се- [...]и. Тэжээлэй байһан дээрэ [...] гаража, юумэ зулгааха бо- [...]ад болохол юм аабза,— гээд [...]ишоной нүхэр Дулгар Рад- [...].

Хонишодой һанаагаа зобохошье зүб. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ эндэ саһан ехэ. Дулаан болоходо хайлажа үгы болохол юм бээз. Теэд эндэ хонидойнь бэлшээри бага юм. Тойроод тарялан, сабшалан.

— Энэ хадаа һүүлэй жэлнүүдтэ манай хонин һүрэгөө үсөөрүүлжэ байһанай гол шалтагаан гээшэ. Манай ажахыда энэ һалбари олзогүй. Ажахын тоосооондо орожо байхадаа, эдэ бүгэдые шэнжэлжэ, хаража үзөөд, хонидоо хорооxо шиидхэбэри абаад, бэелүүлжэ байнабди,— гэжэ Баир Борисович хэлэбэ.

Цырендоржиевтанай бүлэ мал ажалда хүдэлжэ эхилһээр хори гаран жэл болоо. Түрэл нютагтаашье мал харууһалаа. 1980 ондо Бэшүүрэй совхоз зөөжэ ерэһээр хониндо хүдэлнэ. Энэ саг соо зуутанайшье зэргэдэ гараа һэн. Бригадирай хэлэһэнэй ёһоор, ажалдаа ехэл харюусалгатайгаар хандадаг, ажалша бэрхэ хүнүүд юм.

— Жэл бүри түл абаха даабарияа дүүргэдэгбди. Энэшье жэлдэ баһал үлэхэгүй байхабди. Зуутанай зэргэ гэнэ гүт? Манай хонид хүгшэрөө. Тиигээдшье бригадирай хэлэгшэ тон зүб. Зунай үедэ бэлшээри муутайбди. Намар орой болотор хониднай хүсэ шадалаа абажа шаданагүй. Гэбэшье һанаан бии ааб даа, — гээд Дугаржап Дондобонович хэлээ һэн.

Мүнөө тэдэнэй хүбүүд Баир Валера хоёр гэртэхиндээ туһална. Тиихэдэ Мунко Цыбиков хурьгашанаар хүдэлхэеэ ерэнхэй. Хонишодоор уулзажа хөөрэлдөөд, байра байдалтайнь танилсаад байхадаа, тэдэнэй энэ жэлэйнгээ үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэргэжэ байһыень ойлгохоор һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цырендоржиевтан.

М. САНДАНОВ,
манай корр.
Авторай фото.

АРБААД ХОНОГҺОО ДҮҮРГЭХЭНЬ

Эдэ үдэрнүүдтэ Үдын совхозой эхэ хонидой отарануудта хурьгадынь түлэг дундаа гаража, хонишодто туха сүлөөгүй хаһань хүрэжэ ерээд байна. Илангаяа мянган хони даажа абаһан гэхэ гү, али эхэ хонидой тоомодхогдоһон бригада түрүүшынхеэ даажа абаһан Владимир Юндунович Санжижаповай бригадада хүдэлмэринь урдынхиһаа хоёр дахин хүндэ хүшэр болоод байнхай. Ушарынь хадаа тус коллективэй гэшүүд 1000 эхэ хониһоо 950 хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбтэй юм. Мүнөө эндэ 700 гаран хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэнэ.

— Арбаад хоногһоо бүхы хониднай хурьгалжа, түл абалгамнай ходорхо ёһотой. Гэбэшье ажал ехэ ааб даа. Мүнөө гараад байһанаа гарзагүй түлжүүлхэ гээшэ юунһээшье хүшэр. Эндэ тэжээлыень, харууһыень шалгажа байгаагүйдэ аргагүй,— гэжэ ахалагша хонишоной басаган, ветеринарна фельдшер мэргэжэлтэй аад, хонишоноор ажаллажа байһан Туяна Санжижапова хэлээ һэн.

Тус отарада Чимит-Доржо Рабжаева, Дулма Чимитовна Ринчинова гэгшэд ажаллана. Арендаторнууд ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэжэ, бүхы юумэеэ өөһэдөө мэдээд хэдэг болоходоол харюусалгаяа эрид дээшэлүүлээ. Мүнөө хонишод заал һаа, үйлэдбэриингээ гаргашые эрид хороожо, олзо ехээр абахын түлөө тэмсэнэ. Юуб гэхэдэ, хэрбээ олзотойгоор жэлээ түгэсхөө һаа, эсэсэй дүнгөөр салин түлбэришье ехээр абаха байна ха юм.

Бригадын хонишод һүрэгтөө хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдхэнхэй. Эндэ үбһэн, һолоомон, зеленко хүсэд хүрэхөөр асарагданхай. Тиихэдэ байрын дэргэдэ силос дарагданхай юм. Хонишод шамэтэй энэ тэжээлээ хэбэртээ, саһанай хайлажа, эгээл хахир харалган үдэрнүүдтэ задалжа хонидтоо эдюулхээр хараална. Энэл үеэр хонид һүеэ татажа, хурьгадаа садхаадаггүй байхаһаа гадна хүшэ тамираа доошолуулдаг ааб даа. Хэрбээ хонидой түрэхэ үеэр силос эдюулээ һаа, досооһоо хүйтэ абажа, болзороо хүсөөнгүй хурьга гаргаха гээд хонишод һэргылнэ.

— Манда сабшалан, хүнгэн трактор даалгагданхай. Үбһэ тэжээл бэлдхэхэ машина, техникэ өөрөө суглуулаа хүм. Заримдаа хүршэнэртөө хамһалсагшаб. Хэрбээ үбһэ, түлеэень асараа һаа, чек абажа тоосодогбди. Арендаторнуудай харилсаан иимэ ха юм. Өөрөө ёһотой эзэн болонхой ажаллахада харюусалгатай байна. Он жэлэй ошохо бүри үшөөшье ондоо шэнэ юумэндэ һуранал аабзабди. Мүнөө түрүүшымнай алхам ха юм,— гээд ахалагша хонишон Владимир Юндунович Санжижапов хэлээ бэлэй.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон В. Ю. Санжижапов. Ветеринарна фельдшер мэргэжэлтэй хонишон Т. Санжижапова.

А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.
Хори.

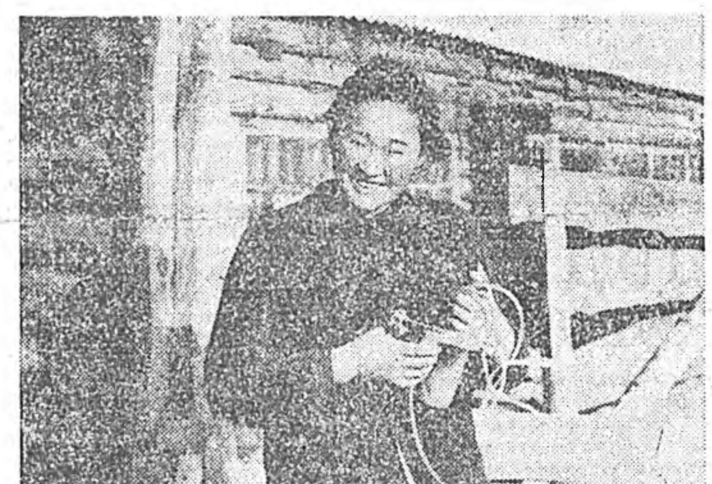

АДУУЛҺАНАЙ ХҮСЭН

Эдэ үдэрнүүдтэ Оөорой совхозой эхэ хонидые харууһалдаг бригадануудта түл абалта түлэг дундаа ябана.

Ахалагша хонишон И. А. Федотовой даадаг бригадада эгээл олон хурьган абтанхай. Эндэ 590 эхэ хониһоо 470 гараниинь түрөөд, 480 хурьган түлжүүлэгдэнэ.

— Хониднай февралиин эхеэр хурьгалжа эхилээ юм. Зун-намарай хаһада һүрэгөө һайнаар адуулжа, хүсэ шадал абхуулжа шадаһанаймнай ашаар хонид торган үбэлжөөндэ ороо һэн. Түлнүүдыньшье тобир һайн байна, зарим хонидынь эхирлэнэ, — гэжэ Иван Алексеевич хөөрэнэ.

Байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбөө бригадынхид холо үлүүлэн дүүргэхэ аргатай, тэрэнэйл түлөө тэмсэнэ.

Ахалагша хонишонтой хамта В. В. Аверьянов, И. В. Хлебодаров, Н. И. Казанцев гэгшэд хурьга абалсана, хамаг ажалыень хамһажа хэнэ.

Б. ЦЫБИКОВ.
Зэдын район.

ӨӨҺЭДҺӨӨМНАЙ ДУЛАДЫДАХА

Бидэ гэр бүлөөрөө эхэ хонидой отарада яһала үнихэнэй хүдэлжэ байбашье, һая болотор тиимэ һайн үрэ дүн түйлажа бирадаггүй байгаабди.

Эндэ олон шалтагаан бии ааб даа. Зарим ушарта дүршэл шадабаримнайшье багадажа болоо бээз. Нүгөө талаараа өөһэдөө дааһан ажалдаа бүхы һанаа сэдьхэлээ хандуулжа, хамаг хүсэеэ гаргажа, эгээл ехэ харюусалгатайгаар хүдэлжэ үшөөл бирадаггүй байгаа гээшэбди гэжэ мүнөө һанагшаб.

Нэгэтэ манайхин эдэ мэтэ тухайгаа сэхэ руунь хөөрэлдэжэ, бидэ юундэ бусад хүнүүдһээ дутаха, гээгдэхэ болоо зохибди? Бэеэ шангадхажа, харюусалгаяа дээшэлүүлжэ хүдэлэл, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаял гэлсээ һэмди.

«Дурлаһан мэлхэй далайе гаталха» гэжэ зон хэлсэдэг. Ямаршье хүн үнэн зүрхэнһөө зорёо һаа, юушье бүтээхэ шадаха байна ха юм. Намтай суугтаа минии нүхэр Анатолий Абрамович Самбилов, мүн Владимир Бадмаевич Цыренов, Насагма Будаевна Дармаева гэгшэд хүдэлдэг. Тиигэжэ бидэ һүүлэй жэлнүүдтэ ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые бага багааршье һаань дээшэлүүлжэ эхилээ һэмди. Жэшээнь, 1987 ондо манай отарада зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 60 гаран хурьганай абтаһан һаань, урзанда зууһаа 80 хурьга түлжүүлээбди. Харин нёдондо түрүүшынхеэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга томо болгоо бэлэйбди.

Гадна хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ, хонидһоо нооһо абаха, ашаг олзо оруулхашье талаар ажахынгаа тоосооной бүхы даабаринуудые дүүргээбди.

Энэ амжалтаараа урмашажа, хэзээ хэзээнэйхиһээ эбтэй, нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлдэг болообди. Илангаяа энэ ябажа байһан үбэлжэлгэдэ, түл абалгада ехэ хаһалгатай наринаар бэлдээбди. Бүхы юумэеэ гуримтай зохид болгохо гэжэ оролдообди. Хурьгадай гаража эхилхэһээ холо урид хашаа сооxёо, хаалта хаамжануудаа яб байса түхеэржэ, хуу сагаадажа бэлэн болгоо һэмди.

Хонидой түрэжэ эхилхэдэ бэе бэеэ һэлгэжэ байгаад, түхэрсэн сүүдхэ соо хашаа соогоо байжа хурьгадые абанабди. Би ехээр, ши багаар хүдэлнэш гэжэ бэе бэеэ зэмэлхэ, гомдохо ушар манайда байдаггүй.

Мүнөө бүхы 579 эхэ хонидһоо даб дээрэ 200 шахуу хурьгад абтаад, тобир һайн түлжүүлэгдэнэ. Февралиин тэнгэһээ эхилээд, мартын 20-ёод болотор хониднай хурьгалжа дүүрэхэ ёһотой. Тиихэдэнь зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхын тула бүхы шадалаараа тэмсэхэбди.

Совхозоймнай дүршэлтэй хонишод С. Ж. Цыбеновагай, Е. Д. Сагалаевагай, В. Д. Базаровай отарануудта түл баһал һайнаар абтажа байна.

С. САМБИЛОВА,
Хурамхаанай районой Гаргын совхозой ахалагша хонишон.

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар манай районой «50 лет Октября» колхоз гурбан бишыхан колхозууд болгогдон таһалагдаһан байна. Эгээл дээдэ захын гурбадахи отделенидэ «Туяа» гэжэ нэрэтэй шэнэ колхоз бии болгогдобо. Таһалагдатараа эндэ хүдэлжэ байһан хүнүүд, малшад тэндээл хүдэлхөөр үлөө. Эндэхи мал ажал эрхилэгшэдэй байгша оной малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар дабажа гарахын, даалгагдаһан адууһа малаа ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилжэ, бэеэ даанхай амяраа колхоз болоһон хадаа имагтал өөһэдынгөө хүсөөр ехэ олзо оршо оруулхын түлөө эрмэлзэн оролдожо ябаһаниинь ойлгосотой.

КПСС-эй гэшүүн, дүршэлтэй малшадай нэгэн Антон Санжакович Гомбоевой нэрэ солонь Аха нютагаар суурхадаг болоһоор яһала үнихэнэй болонхой. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив мүнөө Хара-Толгой гэжэ газарта үбэлжэхэдөө, 105 толгой һарлаг харууһалжа байна. Үнгэрһэн 1989 ондо тэдэнэр даалгагдаһан 106 үнеэдһээ 76 тугал абажа, түлжүүлээ һэн. Бүхыдөө даалгагдаһан һарлагуудаа, тугал, бяруунуудаа жэлэй туршада бүрин бүтэнөөр ондо оруулһан байха юм.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ нилээд түгшүүриитэй эрхэ байдалда үнгэржэ байна. Байгша ондо иишэ саһан ехээр оронхой. Һаянай шуургалаад һалахая болибо.

— Хэды хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоошье һаань, тэрэнээ амжалтатай дабажа гарахаые оролдонобди. Үбһэ тэжээл хоморшог. Теэд орга хургаяа олонолди даа,— гэжэ малшан мэдүүлнэ.

НӨӨДЭР ФРАНЦИ ЗОРИБО

[...]үүдай Парижда- [...]шан «Сагаан далай хүрэтэр [...]нүүдэй дуун» гэ- [...] үнгэргэхөөр ха- [...] фестиваль мар- [...] болотор Франци- [...] болохо байна. [...]шад, хатаршадһаа [...]син Федерациин [...]итэ түлөөлэгшэ- [...] Буряадай 24 [...]дэһэн делегаци [...]гтаал», «Дэбэсэ- [...]тын арадай ан- [...] Ехэ-Хунилын шэ- [...]оорой дуушад [...]ликын делегацида [...]ын АССР-һээ хоо- [...]үүладаг нэгэ хүн. [...]дуушад, мүн Баш- [...]ээ, Архангельскын [...]арадай уран бэ-

лигтэйшүүл Россин делегацииe бүридүүлнэ. Делегациин хүтэлбэрилэгшөөр РСФСР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат, республикын арадай уран бэлигэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа түбэй директор Николай Юрьевич Мадуев томилогдонхой.

— Үнгэрһэн жэлдэ дэлхэйн арадуудай Париждахи соёлой байшангай президентын этигэмжэтэ Францууза Грюнд дээрэ дурсагдагша фестиваль үнгэргэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа Россин Федерациин республика, область, хизаарнуудаар ябаһан, манайшье республикада хүрэһэн байна. Тэдэ бүгэдын ашаар Ф. Грюнд фестивалиин тусхай программа зохёожо, мүнөө хүсэлдүүлбэ гээшэ ха. Мүнөө үедэ арадуудай уран бэлигэй харалгые уласхоорондын хэмжээндэ саашадаа үргэдхэхэ хэрэгэй урагшатай байха зорилгоор манай орондо байдаг Англиин, ФРГ-гэй, Италиин, Шведиин, Японой, Хитадай болон бусад олон гүрэнүүдэй посольствонуудтай хэлсээнүүд үнгэргэгдэнэ. Эдэ мэтын ашаар Москвада байдаг Италиин посольство манай багшанарай институдай «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин репертуарна материалнуудаар һонирхожо байнхай, —гээд нүхэр Н. Ю. Мадуев хөөрэнэ.

Россин Федерациин делегацида оруулагдаха манай уран бэлигтэн мүнөөдэр үглөөнэй рейсээр Франци зорихоёо Москва ниидэбэ.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

Азербайджанай болон Армениин ССР-нүүдтэхи байдал тухай, мүн эндэхи байдалые гуримшуулан һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ мартын 1-дэ СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай хамтын заседани дээрэ дүүрэбэ.

[ТАСС].

ХУБИЛАЛТАНУУД БОЛОХО ААБЗА ГЭЖЭ НАЙДАМААР

СССР-эй Верховно Соведэй мартын 1-дэ болоһон заседаниие тайлбарилха гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент М. С. Горбачевто хандаба.

М. С. Горбачев иигэжэ хэлээ: «Закавказиин региондо боложо байһан үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан хоёрдохи заседани үнгэргэгдөө. Эндэ тохёолдожо байһан орёо хүшэр асуудалнуудые депутадууд тон анхаралтайгаар хаража үзэһэн, хүнүүдэй алуулһан уршагта үйлэ хэрэгүүд тухай шаналал гашуудалтайгаар хэлэһэн байгаа гэжэ заседаниин нюусаар үнгэргэгдэһые хараада абан, тэмдэглэжэ болоно. Январь һарын тэдэ үдэрнүүдтэ үйдхар гашуудалда, гасалан зоболондо дайрагдаһан бүхы хүнүүдтэ, алуулагшадай түрэлхидтэ, дүтынь хүнүүдтэ гүнзэгы шаналал гашуудалаа хүргэжэ байһанаа мэдүүлнэб.

Зүбшэн хэлсэлгын үедэ сэдьхэлээ ехээр хүдэлхэ, доһолгохо ушарнууд болоол юм ааб даа. Тиигэбэшье урагшаа холые хараха талаар депутадуудай ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһые, азербайджанецууд болон армянуудай нэгэ нэгэеэ ойлгохо хүсэлэнтэй байһые харахаар һэн. Эндэ ямар бэ даа түрүүшын алхамууд хараалагдажа байна гэжэ һананаб. Энэ талаар үшөө гүнзэгыгөөр бодомжолжо, тус асуудалаар заседанинуудай нэгэн дээрэ тогтоол абаха ёһотойбди.

Совет хүнүүдэй һанал бодолые элирхэйлэн харуулха талаар Верховно Соведэй, СССР-эй арадай депутадуудэй гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгонуудые Азербайджанай болон Армениин арадууд ухаан бодолоороо, зүрхэ сэдьхэлээрээ ойлгохо аабза гэжэ үнэн зүрхэнһөө найданабди. Һайн тээшээ хубилалтанууд һаяар түйлагдаха байха гэжэ этигэхые хүсэгдэнэ».

ПРОФСОЮЗАЙ ШЭНЭ ЭМХИИЕ БАЙГУУЛАХА

Тэрэнэй эмхидхэлэй комитет профсоюзуудай Россин учредительнэ съездын делегадуудтай уулзалгануудые эмхидхэжэ байна. Съезд гурбан неделиин үнгэрһэн хойно Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэхэ юм. Мартын 1-дэ Москва болон дүтэ шадарай областьнуудай түлөөлэгшэд Россида профсоюзай хүдэлөөнэй асуудалнуудаар үгэ буляалдаата хөөрэлдөөндэ хабаадаба. Ээлжээтэ уулзалганууд Ленинград болон Челябинскда болохо.

Болохоёо байгаа хуралдаае эмхидхэгшэд хүдэлмэрэе нюусаар, кабинедууд сооһоо ябуулна гэжэ гэмнэхын аргагүй. Профсоюзуудай Россин соведэй хараа бодол толилогдожо, ажалшадай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ, хэблэлэй хуудаһануудта, телевидениидэ «түхэреэн столнууд» үнгэргэгдэнэ.

[ТАСС].

«ПРОГРЕСС М-3» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

Эрдэм-шэнжэлэлгын «Мир» комплексын саашанхи хүдэлмэриин программатай зохилдуулан, «Прогресс М-3» гэжэ автомат ашаанай онгосо 1990 оной мартын 1-дэ Москвагай сагаар 02 час 11 минутада Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдэбэ. Гаргашалагдаха материалнууд болон элдэб ашаануудые жолоодогдодог «Мир» комплексдо абаашаха гээшэ онгосые ниидхүүлгын гол зорилго болоно.

Телеметрическэ баримта мэдээнүүдэй ёһоор, ашаанай автомат онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ.

[ТАСС].

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ДОТООДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН МИЛИЦИИН ПАТРУЛЬНО-ХАРУУЛАЙ АЛБАНАЙ ПОДРАЗДЕЛЕНИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «НИИТЫН ГУРИМЫЕ САХИХА ТАЛААР ЭРХИМЭЭР АЛБА ХЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Аюултай гэмтэдые бариха үедэ эрэлхэг зориг, шууд сэхэ ябуулгануудые гаргаһанай түлөө, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө **«Ниитын гуримые сахиха талаар эрхимээр алба хэһэнэй түлөө»** медаляар шагнаха:

Жарков Петр Николаевичые — милициин ахалагша сержант;

Иванов Сократ Федоровичые —милициин ахалагша сержант.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ВОРОТНИКОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ЧИСТОПЛЯСОВ.

Москва, 1990 оной февралиин 27.

АХА ГОЛЫЕ ҮГСЭН...

Үлзытын малшан Александр Ошоров наһаараа яһала залуу хүн юм. Зүгөөр энэ нүхэрнай мал ажалда үнихэнэй хүдэлдэг дээрэһээ дүй дүршэлтэй болонхой гэхэдэ алдуугүй. Тэрэ ехэнхидээ Түнхэнэй районой Туранай совхозой Мон һууринай хадата бэлшээридэ һарлагуудаа асаржа адуулна.

— Мүнөө бидэ 237 толгой һарлагуудые харууһалжа ябанабди,— гэжэ малшанай хэлэхэдэнь:

— Мүнөө тэдэнээ хаана бэлшээнэбши? Холын бэлшээридэ баһа ошохошни гү?— гэжэ асуубаб.

— Үгы даа. Энэ жэлдэ иишээ үбэлжэхэбди. Мүнөө һарлагуудаа Үлзытын голоор, тэндэхи хада уулаар мананаб,— гэбэ.

Энэ малшан үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр район соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһандаа, үнэтэ шанда хүртэһэн байна.

— Манай ажахын мал ажал эрхилэгшэд даб дээрэ һайн хүдэлжэ ябана. Энэ жэлэй үбэлжэлгые гэмгүй бараг дабажа гараха ёһотойбди. Малшаднай манаа найдуулнал даа,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат В. Л. Арданов мэдүүлээ һэн.

Сорогойхид «50 лет Октября» гэһэн нэрээрээ колхозоо нэрлэһэн байна. Тус ажахын түрүүлэгшэ Владимир Чимитович Путункеев мүнөөдэрэйнгөө ажал хүдэлмэри тухай хэлэхэдээ, мал ажалай ветеранууд Нима Дондокович Дамшаев, Владимир Ринчинович Татаев, Владимир Дамиянович Самаев гэгшэдэй амжалтанууд дээрэ тогтоо. Тэрээнһээ гадуур залуушуулай малда олоороо ерээд, хүдэлжэ байһан тухай дуулгаа. Цыремпил, Булад Цыремпиловтэн гэр бүлөөрөө һаяхан малшад болоод, энэ жэлэй харюусалгатай хаһые яһала ядамаггүй дабажа ябана. Сорог гол үгсэхэдэ эгээл дээдэ захын Харһан гэжэ һууринда залуу бүлэ Юрий, Галина Цыремпиловтэн мүн лэ малшадаар ажаллана. Галина Цыремпилова бүри һаяхан КПСС-эй гэшүүндэ абтаа.

Нэгэдэхи отделени байһан, мүнөө «Найрамдал» гэжэ нэрлэгдэһэн колхозой малшадай олонхинь түрүүшүүлэй зэргэдэ ородог. Тэдэнэрэй дундаһаа республикын габьяата малшан, Ажалай Улаан Тугай, Арадуудай Хани барисаанай орденто М. О. Арзухаев, Ажалай Алдар Солын 3-дахи шатын орденто В. С. Хамаганов болон бусад малшад даалгагдаһан һарлагуудаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхые оролдоно.

Аха голой эрьеэр түбхинэһэн ажахынуудай малшадай районойнгоо эмхидхэгдэһээр 50 жэлэй алдартэ ойе ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа ябаһаниинь ойлгосотой.

Вл. ГАЛСАНОВ.
Ахын район.

КПСС-эй ЦК-гай платформын проект зүбшэн хэлсэнэбди

ӨӨРЫНГӨӨ ҺУУРИ ОЛОХО ХЭРЭГТЭЙ

Оронойнмай саашадаа хэйшэн гэжэ хүгжэжэ, ямар харгыгаар дабшаха байһан тухай асуудалнууд коммунистнуудай гансашье бидэнэй бэшэ, харин бүхы зоной һанаа зобооно. Энэ хадаа мүнөө юрын бэшэ, хүлгөөтэй, орёо үедэ шухала болонхой. Энээниие КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум дээрэ зүбшэжэ, үнэн сэхэ, зарим үедэ арсалдаатай хөөрэлдөө дэлгэһэниинь ехэл һайн. Орон соохи, парти дотор боложо байһан байдал аргагүй нарин нягтаар шэнжэлэгдэжэ, зүб сэгнэлтэнүүд үгтөө гэжэ һананаб. Энээнэй аша үрэ гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай платформын проект бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаба.

Энэмнай мүнөө үеын партиин политикын эгээн шухала шэглэлнүүдые, тэрэнэй ёһо гуримуудые харуулһан аргагүй ехэ удха шанартай программна документ болоно гэжэ ойлгонобди. Манай совхозой коммунистнууд тэрээнтэй танилсажа эхилээ. Гансашье коммунистнууд бэшэ, харин партиина бэшэшье хүнүүд энэ проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, өөһэдынгөө һанамжа хэлэхэ ёһотой юм гээд хүнүүдтэ ойлгуулхые оролдонобди. Илангаяа жиирэй коммунистнуудай, юрын хүнүүдэй һанамжа ехэ үнэтэй гээд хэлэгдэнэ. Энээниие бидэ хооһон хөөрэлдөөн болгоогүй, хүн бүхэнэй һанамжа, дурадхал дээдын органда дамжуулха болонобди. Юуб гэхэдэ, энэмнай юрын хэрэг бэшэ, манай партиин хуби заяан тухай, общество дотор тэрэнэй эзэлхэ һуури тухай хөөрэлдөөн болоно гэжэ хүндэ ойлгуулхые оролдоноб. Тиигээдшье хүнүүд бүхы боложо байһан эдэ үйлэ хэрэгүүдые хараһан, шагнаһан, уншаһан хадаа өөһэдөөшье эдэ бүгэдые ойлгожо, харюусалгатайгаар хандана.

КПСС-эй XXVIII съездэ бэлдэлгэ ехэл хурса тэмсэлдэ, үгэ буляалдаата байдалда үнгэрхэнь. Иигээд партиин эхин организацинуудта тоосоото-һунгалтын суглаанууд болохонь. Мүнөө үедэ түбэй газетэнүүд дээрэ энэ шухала кампаниие съездын урда гү, али һүүлдэ үнгэргэхэ тухай арсалдаан болоно. Партиин ЦК-гай февралиин Пленум дээрэшье энэ талаар элдэб һанамжа хэлэгдээ. Минии һанахада партийна эхин организацинуудһаа эхилээд, областной партийна комитет хүрэтэр тоосоон ба һунгалта съездын урда тээ үнгэргэгдэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, XXVIII съездэ бидэ шэнээр һунгагдаһан органтай гараха ёһотойбди.

Хубилган шэнэдхэлгын эхилһээр коммунистнууд тон эдэбхитэй болошоо гэхын аргагүй. Энээниие манайшье партийна организациин ажабайдал гэршэлнэ. Мүнөө боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые ажаглахада партийнабэшэ хүнүүд эдэбхижээ гээшэ ха. Юундэ иимэ тобшолол хэнэбши гэхэдэ, партиин гэшүүн Уставай түмэр «һабар» соо бажуугдашанхай. Тэрэнэй дүримөөр коммунист гансал «уялгатай», «дүүргэхэ, бэелүүлхэ ёһотой». Энээнһээ хажуу тээшээ гэшхэхэ, ондоо юумэ хэлэхэ эрхэгүй. Гансал урагшаа, дээшээ — өөрынгөө райком, үгы һаа үшөө дээшээ хараха эрхэтэй. Энэ хадаа партиин гэшүүдые гол түлэб өөрын һаналгүй, биишье һаань, олоной дуулахаар хэлэхэ аргагүй болгоһон байна. Дээдын партийна органай һанамжа бүхы коммунистнуудай һанамжа болодог байһан. Тиимэһээл партиин шэнэ Устав, Программа хэрэгтэй.

Минии һанахада, шэнэ Уставай гурим хориһон шэнжэтэй байха ёһогүй. Партийна ажабайдалай ёһо гурим хадаа үгэ буляалдалга, зүбшэн хэлсэлгэ, социологическа шэнжэлгэнүүд болохо ёһотой. Дээдэ шатын эмхинүүд доодо шатынхидай урда саг үргэлжэ тоосожо байха ёһотой. Доодо шатынхид дээдэ шатынхидай хүдэлмэридэ нүлөөлжэ шадаха аргатай болохо байна. Иимэ демократизм партиин эхин организацинуудые партиин ёһотойл үндэһэ һуури болгохо байна. Тиихэдээ партийна эхин организацинууд Уставай иимэнүүд эрхэтэй байха ёһотой гэжэ һананаб. Нэгэдэхинь, тэрэ өөрынгөө түлөөлэгшэдые дээдын органда делегат болгон эльгээхэ; өөрынгөө партийна органиие өөрөө байгуулха; партида абаха, партиһаа гараха асуудал бэеэ даагаад шиидхэхэ. Һүүлшынхинь гэхэдэ, партийна түлбэриин зарим хубиие партийна организацидаа үлөөхэ.

Партиин ЦК-гай платформын проект соо партийна аппарадай байгуулалта нарижуулан һайжаруулха тухай хэлэгдэнэ. Энэ мүн лэ шухала асуудал. Минии һанахада манайшье райондо, обкомой аппарадта хубилалтанууд хэгдэхэ ёһотой. Үнэн дээрээ энэ талаар хахад алхамууд хэгдээ. Гол түлэб аппарадай хүдэлмэрилэгшэд үсөөрүүлэгдээд, дүүргэхэ үүргэнь ондоо болгогдоно, шэнэ юумэншье бии болоногүй. Энэ талаар эрид шууд хубилалтанууд хэрэгтэй гэхэ байнаб. Райкомуудай, обкомой ажахын һалбаринуудые хүтэлбэрилхэеэ болихоор хараалагдажа байхада, энэ талаар секретарьнарай байһан хэрэгтэй гү? Тиихэдэ аппарат хангадаг юрэнхы болон хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ таһагуудые абаад харахада нилээд үсөөрүүлэгдэхэ гү, али оройдоо ниилүүлэгдэхэ болоно.

Партиие болон тэрэнэй аппарадые хубилган шэнэлхэдээ кадрнуудые шэлэн абаха, хүбөөрилэн табиха асуудалда онсо анхарал табиха хэрэгтэй. Хүнүүд политика хэдэг гэжэ зүб хэлсэдэг. Тиимэһээ партиин райкомой хүдэлмэришэдһөө ехэ юумэн дулдыдаха байна. Эндэ хүдэлхэ хүнүүд партийна эхин организациин зууршалгаар дэбжүүлэгдэхэ ёһотой гээд һананаб. Энэ хүнэй партийна эхин организациин найдал харюулжа шадаагүй һаань, тэрэниие эхин организаци һөөргэнь дуудаха эрхэтэй болохо байна. Үнэн дээрээ манай партиин райком кадрнуудтай хүдэлмэри тон һулаар ябуулна. Райкомой таһагуудые даагшаар ямаршье бэлэдхэлгүй, дүршэлгүй хүнүүд табигдана. Олон жэлдэ партийна хүдэлмэридэ хүдэлһэн, партийна дээдэ һургуулитай хүнүүд ямаршье дэбжэлтэгүй һууна. «Ажал хэрэг мүртэй һайн мэдэхэшьегүй һаа, сэдьхэл зүрхөөрөө партиин үнэн сэхэ гэшүүн гээд хүнүүдые харюусалгатай партийна хүдэлмэридэ табидаг ушар мүнөө эрьелтэгүй ошоо. Гэбэшье энээниие ойлгодоггүй, ойлгожошье байгаад, мэдэрхые хүсэдэггүй хүнүүд партиин райкомдо бии.

Үшөө нэгэ хэрэг гэхэдэ, тоосоото-һунгалтын суглаануудые һайнаар үнгэргэхэ гээшэ шухала болоно. Энээндэ бэлэдхэл хэжэ эхилхэмнай. Эндэ КПСС-эй ЦК Платформын проектые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө партийна организацийн бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалхаа байнабди. Тиихэдэ партиин гэшүүд бүхэн өөрынгөө һуури олохо, хараа шэглэлээ элирүүлхэ ёһотой гэһэн тон зүб гэжэ һананаб.

Б. БАЗАРОВ,
Бэшүүрэй совхозой партбюрогой секретарь.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺУРАЛСАЛ ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Республикын колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, РАПО-нуудай, АПО-нуудай түрүүлэгшэнэрэй суглаан агропромышленна комплексые хүтэлбэрилхэ һургуулида һаяхан боложо үнгэрбэ. Эндэ сугларагшад научно-техническэ хүгжэлтын, түрүү технологи, арендна болон ажахын бусад гуримуудые нэбтэрүүлхэ тушаа асуудалаар хэшээлнүүдтэ хабаадалсаһан байха юм.

Абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөрөөр өөһэдыгөө хангадаг гуримда ороһон, ажахын тоосоо болон мүнөө үеын эрхэ байдалда таарама бусад онол аргануудые нэбтэрүүлһэн предприяти, эмхинүүдэй хүдэлмэри, мүн газараа зүбөөр хэрэглэхэ, налогой, банкын гуримуудые бүри ондоо болгон хубилгаха, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ компьютерна, видеотехникэ үргэнөөр хэрэглэхэ, колхоз, совхозуудай материально-техническэ талыень һайжаруулха тушаа асуудалнуудаар эдэ хэшээлнүүдэй программануудынь зохёогдоһон байгаа. Мүн лэ тэдэнэр эдэниие үзэхын хажуугаар хамтын, кооперативна, арендна, гэр бүлын подрядуудай гуримаар ажалаа эмхидхэһэн малшадай түрүү фермэнүүдтэй, тракторно-тараан ажалай бригаданүүдай, звенонуудай дүй дүршэлтэйнь танилсаа.

Суглаанда хабаадагшад Улаан-Үдэ хотын буйлуулдаг промышленностиин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй эндэ уулзахадаа, үйлэдбэрилһэн хүдөө ажахынгаа продукци өөһэдтөө буйлуулдаг болохо, ургуулһан хартаабха, овощоо һайнаар хадагалха, экономическа талаар харилсаагаа һайжаруулха тушаа аша туһатай хөөрэлдөө үүсхээ.

Эдэ үнгэргэгдэһэн хэшээлнүүдтэ Бурятскагропромсоюзай түрүүлэгшын орлогшонор, таһагые даагшанар, Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын болон Буряадай хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд олоороо хабаадалсаба. Республикын агропромышленна комплексын һалбаринуудай хүдэлмэриин 1989 оной дүнгөөр, арбан хоёрдохи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хайшан гээд хүдэлхэ зорилго тухай асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь К. А. Албашеев, Бурятскагропромсоюзай түрүүлэгшэ Н. Н. Найданов гэгшэд дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байха юм.

Н. ДАНИЛОВ,
агропромышленна комплексые хүтэлбэрилхэ республиканска һургуулиин директор.

Совет орон дотор

УРГЕНЧ. Эндэ ород ба узбек хэлэнүүд дээрэ гаража эхилһэн мэдээсэлэй бюллетень «Гурим журам сахихын түлөө» гэжэ нэрлэгдэнэ. Узбекистанай Хорезмскэ областьдо гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар саг зуурын комитет иимэ бюллетень хэблэн гаргана. Область дотор хуули эбдэхэ ябадалтай тэмсэхэ, залуушуулай дунда гэмтэ ябадал гаргалгые сэрэхэ хэмжээнүүд тухай хэблэлэй түрүүшын номерто хэлэгдэнэ.

МИАСС (Челябинска область). Эндэхи автомобиль бүтээгшэд Белоруссиин баримтата фильм буулгагшадай спонсорнуудынь болоһон юм. «Его зарыли в шар земной» гэжэ фильм буулгажа дүүргэхынь тула Ураалай автомобилиин заводой ажалшан коллектив 30 мянган түхэриг үгөө юм. Ураалай мэдээжэ автомобиль бүтээгшэдэй нэгэниинь болохо Н. Ладновой хуби заяан тухай фильм соо хэлэгдэнэ. Эсэгэ оронсо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнуудта ямаршье мэдээгүйгөөр үгы болоо гэжэ тэрэ табяад жэл тоологдожо ябаа. Тиин 1983 оной эсэс багта комсомолой Новгородско обкомой «Долина» гэжэ экспедици «Мясной бор» гэжэ газарта ами наһаа алдаһан сэрэгшэдэй яһа олоо гэжэ «Юность» радиостанци мэдээсээ һэн. Нэрлэгдэһэн хүнүүдэй дунда Ладнов байлсаа. Белоруссиин кинематографистнууд эдэ сэрэгшэдые мүнөө болоһон хойно хүдөөлүүлгые харуулаа. Миасс хотоһоо Ладновтоной бүлынхид олон хүнэй хабаадаһан энэ хүдөөлүүлгэдэ хабаадалсаба.

ПЕРМЬ. СССР-эй арадай бүлэг депутадуудай Пермьскэ областьдо байгуулһан ниитын-политическэ журнал «Время» гэжэ нэрлэгдэнэ. Засаг бодото дээрээ дүүрэнээр бэелүүлхэдэнь областиин арадай депутадуудай бүхы шатын Соведүүдтэ туһалха гээшэ шэнэ журналай зорилго болоно.

ТОМСК. Москва болон Ленинградай коллекционернүүдһээ худалдажа абтаһан ородой гойхамшагта уран зураашадай зурагууд болон графическа бүтээлнүүд областиин уран зурагай музейдэ нээгдэһэн выставкэдэ табигдаа. В. Кустодиевай «Яблоневый сад», ородой уран зураашад К. Крыжицкиин, К. Горбатовай, П. Суходольскиин, В. Якобиин зурагууд тэдэнэй дунда бии.

(ТАСС).

ЛЕНИНГРАД. «Ленинградский металлический завод» гэжэ нэгэдэлдэ Тбилисиин ГРЭС-тэ тодхогдохо 300 мянган киловатт хүсэтэй турбогенератор бэлэн болгогдоо. Закавказиин нютагууд элшэ хүсөөр муугаар хангагдана гэжэ мэдэхэ дээрэһээ предприятиин коллектив энэ түхеэрэлгые түргөөр бэлэн болгожо үгэхые оролдоһон байна. Азербайджанай ГРЭС-тэ тодхогдохо баһа иимэ машина бүтээгдэжэ эхилэгдэнхэй. Гадна Тбилисиин дулаанай станцида тодхогдохо үшөө нэгэ машина бүтээжэ үгэхэ юм.

РИГЭ. Нютагай дизель бүтээлгын завод хүн зондо продукци худалдажа захалаа. Эндэ бүтээгдэһэн дизельнэ моторнуудые насос гү, али хюрөө хүдэлгэхын тула хэрэглэжэ болохо юм. Харин дизель-генераторнуудынь 8,16 ба 30 киловатт хүсэтэй бишыхан электростанцинууд болоно. Тэдэниие фермэдэ ба мастерскойдо хэрэглэжэ болохо. Арендаторнууд, фермернүүд, кооператорнууд, хубиин гэрнүүдтэй хүнүүд предприятиин продукциие дуратайгаар худалдажа абаха байха. Мүнөө жэлдэ 400 иимэ машина худалдагдахаар хүсэблэгдэнэ.

ПЕРМЬ. Партиин горкомой дэргэдэ байгуулагдаһан социологическа бүлэг һунгуулиин кампани үнгэргэхэдэ туһална. Һунгагшадай дунда асуулта үнгэргэжэ, тус бүлэг яаралтай тобшолоп хэнэ. Эдэ мэдээнүүдыень городской газетэ яаралтайгаар толилжо, «аппарадай наадан» тухай үгэ хүүр тараахаа болино.

ТБИЛИСИ. Грузиин зүүн хубидахи нютагуудта урдынхиһаа һураггүй эртэ хартаабха тарижа эхилээ. Ушарынь гэбэл, эндэ дулаан үбэл болоһон, тараашад арендын гуримда ороһон байна. Нютагай уларилай эрхэ нүхэсэлнүүд нэгэл поли дээрэһээ жэл соо гурбан ургаса хуряаха арга олгоно.

АНДИЖАН. Андижанска областиин Кировэй нэрэмжэтэ агропромышленна комбинадта полимер амһарта үйлэдбэрилхэ завод һаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Тус предприяти жэлдээ овощ, үрэ жэмэс, виноград хэхэ 1 миллион 100 мянган амһарта үйлэдбэрилхэ байна.

Арадай кандидадууд

«ХҮЛӨӨРӨӨ ЯБАЖА, ХҮРЗӨӨРӨӨ МАЛТАЖА...»

ДАЛААД онуудай эхин багта һэн ха, би тэрэ үедэ өөрынгөө таһагай юрын хүдэлмэрилэгшэ байгааб. Нэгэтэ юушьеб гайхаһан шэнги, нидхээ үргэжэ хараһан нюдэтэй залуу басаган таһагтамнай орожо ерээ бэлэй. Мэндэшэлээд, өөрыгөө танюулхадаа, иигэжэ хэлээ һэн:

— Би Базаржапова Галиб. Пединститудай дүрбэдэхи курсда һуранаб. Дондок Улзытуевай шүлэгүүд тухай курсовой хүдэлмэри бэшээ хүм. Газетэдэ толилжо болохогүй гү?

Хүдэлмэрииень абажа уншабаб. Поэдэй шүлэгэй гүн удхые ехэл зүбөөр «малтажа» гаргаһан, олон юумэндэнь тон өөрын сэгнэлтэ үгэжэ шадаһан, боломоорхон материал байна гэжэ ойлгобоб. Газетэдэ сохом гаргажа шадахаб гэжэ найдууланшьегүйгөөр: «Хаража үзэел даа, орхёод ошо», —гээд, басагые ябуулаа агша һэм. Юундэ тиимэ тодорхой харюу үгөөгүй һэмши гэхэдэ, газетынгээ тэрэ үеын хүтэлбэрилэгшэдэй үгые түрүүн абажа, сохом лэ толилжо шадахабди гэжэ харюуень абаагүйл һаа, И. А. Крыловой һармагшан шэнги, «дээһэ дэмы томоһон» болохош гэжэ мэдэжэ урдиһэн байгааб. Тиигээд лэ тэрэ материалыень «эдеэшүүлхэһээ» түрүүн редактор байһан Ц. Ц. Цибудеевтэ орожо харуулаад, «Гаргахабди!» гэһэн үгыень абаад гараа һэм. Тиигэжэ Галина Базаржаповагай бэшэһэн «Дондок Улзытуевай шүлэгүүд тухай» горитойхон статья газетэдэмнай гараа бэлэй. Тэрэниие анха түрүүн уншаад, редактор ехэ олзуурхажа:

— Энээхэн басагые институдаа дүүргэхэдэнь, редакцидаа абая!—гэжэ дурадхаа һэн. Тиигэжэ Галина Базаржапова (хожомынь Дашеева болоһон) институдай һүүлээр нэгэшье үдэр багшалангүйгөөр журналистын хүшэрхэн замда гараа бэлэй.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй ород-буряад хэлэ бэшэгэй таһаг дүүргэһэн хадаа хоёр хэлээ тэгшэ мэдэдэг гэжэ ойлгосотой бээз.

Шүлэг, рассказ, очерк, репортаж, интервью, корреспонденци, гол шухала али нэгэ асуудалаар статья—иимэ олон янзын жанр бэеэ даагаад шудалагша Галина Базаржапова-Дашеевагай бэшэһэн юумые «Буряад үнэнэй» уншагшад үнинэй мэдэхэ болонхой. Илангаяа 1984 онһоо редакциингаа промышленностиин ба барилгын таһагые даадаг болоһоор гэхэ гү, али бүхы харюусалгые бэе дээрээ даагаад хүдэлжэ эхилһээр, Галина Хандуевнагай үүсхэл бүришье эдэбхижээ, улам шударгы болоо гэжэ ажагладагби. Редакцида бэшэгэй орохые хүлеэгээд һуудаггүй, хоёр үхибүүдэйнгээ багануудшье байхада, аха аргаа олоод лэ, ходо командировкодо гарадаг, «хүлөөрөө ябажа, хүрзөөрөө малтажа», материал суглуулдаг журналистнуудай нэгэн гэхэдэ, **Г. Х. Дашеева** болоно гээ һаа, алдуу байхагүй.

Промышленна темэдэ бэшэһэн материалнуудынь хурсанууд, гол шухала асуудалнуудые табиһан байдаг. Бүри информациин таһагта һая хүдэлжэ байхаһаа эхилээд, байгаали хамгаалха асуудал табижа эхилһэн габьяатай. Һүүлдэнь «Хүн ба байгаали» гэһэн хуудаһан өөрынь үүсхэлээр гарадаг болоо һэн. Мүнөө промышленностиин ба барилгын таһагта хүдэлдэг болоод байхадаа, байгаали хамгаалгын асуудалые бүришье гүнзэгыгөөр ойлгодог, энээндэ гол анхаралаа хандуулдаг болоо. Олон завод, комбинадууд, томо-томо предприятинууд байгаалиие, уһа мүрэнүүдээ, Байгал далайгаа бузарлаһан зандаа бшуу. Байгаалиие эрид шууд хамгаалгын түлөө тэмсэлдэ Г. Х. Дашеева (Базаржапова) шэнги хүнүүд жагсаха ёһотой. Мүнөө эхэнэрнүүдэй, инвалид үхибүүдэй, дайнай ба ажалай ветерануудай эрхые хамгаалха талаар социальна хурса асуудалнуудые өөрынгөө платформо соо оруулаанхай.

Эгээл иимэһээ Улаан-Үдын горсоведтэ арадай депутадуудые һунгаха һунгуулиин 64-дэхи округой һунгагшадта хандажа, эхэ байгаалиингаа түлөө, хүнэй түлөө тэмсэхэ шадалтай Галина Хандуевна Дашеевае өөрынгөө депутат болгохын түлөө мартын 4-нэй үдэр дуугаа үгэхыень уряалнаб.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ШЭНЭ ГУРИМ НЭБТЭРҮҮЛЭГШЭ

О. И. Ушаков 1943 ондо Улаан-Үдэ хотодо түрэһэн юм. Эндэ тэрэ түрүүшээр техническэ дунда, удаань дээдэ эрдэмтэй болоо.

Далайн-Сэрэгэй флодто алба хээд бусахадаа, Улаан-Үдын локомотивна деподо тепловозой машинистээр, удаань судна бүтээлгын заводто хүдэлөө. Эндэ 1970 ондо, корпусной цехэй мастер байхадаа, партида абтаа һэн.

1986 оной май һарада С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй заводой директорээр томилогдоһон байна.

Ямар ажалда ороһоноо тэрэ һайн мэдэжэ байгаа. Энээнэй урда хоёр жэлэй туршада барилгын талаар директорэй орлогшоор хүдэлөө бэлэй. Түсэб дүүргэхэнь угаа бэрхэтэй һэн. Завод ходо гээгдэлдэ ородог һэн.

Ямар юумэнһээ эхилхэб гэжэ Олег Иванович һайн мэдэжэ байгаа.

Үйлэдбэриин эмхидхэл нарижуулан һайжаруулһанай, техническэ талаар һэльбэн шэнэдхэһэнэй, ажалай журам шангадхаһанай, мүн финансова байдал бэхижүүлһэнэй ашаар О. И. Ушаков заводтоо нилээн хубилалтануудые бэелүүлээ юм.

1988 ондо завод түрүүшын олзо доход абаа. Энэ үеһөө коллектив нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлнэ.

Ажахын тоосооной ажал ябуулгаяа экономическа талаһаань гүнзэгыгөөр шэнжэлһэнэй удаа арендна подрядта орохоор бэлэдхэлээ эхилһэн юм.

Гол фонднуудые ба эрьесын зүйлнүүдые арендэдэ абаха шиидхэбэриин абтаһанай удаа арендаторнуудай правлениин түрүүлэгшээр О. И. Ушаков һунгагдаба. Олег Ивановичта хэдэн асуудал табибабди.

Асуудал: Олег Иванович, танай предприяти нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд сооһоо эгээл түрүүлэн арендэдэ ороо... Иимэ шиидхэбэри абаһанай ушар шалтагаан ямар бэ?

Харюу: Үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлахын тула ажахы эрхилэлгын ондоо гуримууд хэрэгтэй байгаа. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эсэсэй дүнгүүдэй түлөө нэгэн адляар һаналаа табилсадагынь таатай болоо.

Асуудал: Арендна предприятиингаа олзо доход яагаад хэрэглэхэбта?

Харюу: Министерствэтэй зургаан жэлдэ хэлсээтэй байхадаа, арендна түлөөһэ эльгээһэнэй удаа заводто 4 фондтой болохо аргатайбди гэжэ һананаб. Дээрэһээ заабаригүйгөөр, бэеэ даангяар үйлэдбэри хүгжөөхые, социально-экономическа зорилгонуудые бэелүүлхые оролдохобди. Түсэбэй ёһоор ургалтын хахадые, мүн түсэбһөө гадуур продукцияа өөрынгөө дураар худалдаха хүсэлтэйбди.

Асуудал: Министерствэтэй арендэ тухай хэлсээ баталхань бэрхэтэй байгаа ёһотой. Зонхилон захиржа һуранхай бшуу.

Харюу: Тиимэ. Министерство захирха заншалаа үшөөл табяагүй. Гүйсэд арендатор болоһоноо үшөө мэдэрээгүйбди. Налог тохохо асуудалаар эли бэшэ юумэн олон. Энэ шэнэ гурим нэбтэрүүлхын түлөө оролдолго үшөө хэрэгтэй.

О. И. Ушаков һунгуулиин 38-дахи округһоо арадай депутадуудай Советскэ районно Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ. Һунгуулиин урда тээхи программа сооһь иимэ мүрнүүд бии.

— Соведүүдтэ засаг дамжуулха, партийна ба ниитын ажабайдалда демократи нэбтэрүүлхэ.

— Экономическа харилсаануудые түбхын түрүүндэ табиха, зөөриин олон ондоо түхэл янза сахиха.

— Инвалидуудта, наһанайнгаа амаралтада гараһан зондо, олон үхибүүдтэй айлда туһалха, заводто хүдэлдэг, район дотор ажаһуудаг хүн зоной гэр байрын байдал һайжаруулха.

В. БАЛАГУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. И. Ушаков.

АЛБАШЕЕВ КОНСТАНТИН АНДАЕВИЧ

Албашеев К. А. Буряадай хүдөө ажахын институт дүүргэһэнэй һүүлээр 1960 онһоо 1970 он хүрэтэр Яруунын районой Яруунын совхозой зоотехнигээр, ахамад зоотехнигээр, директорээр ажаллаа, 1970 ондо КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа һэн. 1974 ондо КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулида эльгээгдээ. Удаань, 1976 онһоо 1979 он хүрэтэр КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретаряар ажаллаа.

1979 ондо нүхэр Албашеев КПСС-эй ЦК-гай аппарадта ажаллахаар эльгээгдэһэн, харин 1984 ондо КПСС-эй Буряадай обкомой хоёрдохи секретаряар һунгагдаа һэн.

Нүхэр Албашеев бэрхэ эмхидхэлшэ, шударгы мэргэжэлтэн, эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Өөртөө, сугтаа ажалладаг нүхэдтөө шанга эрилтэ табидаг. К. Албашеевэй харюусалгада байдаг республикын агропромышленна комплексдо зарим тэды амжалтанууд туйлагдаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлээ, ажалай бүтээсэ ургаа, колхоз, совхозуудай экономическа дүнгүүд һайжаруулагдаа.

Нүхэр Албашеев К. А. областной партийна организацида, республикын ажалшадай дунда хүндэтэй юм.

Тэрэ РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, районно Соведүүдэй депутадаар һунгагдаһан, КПСС-эй XXVII съездын, Бүхэсоюзна XIX партийна конференциин делегат байһан. КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн. Тэрэ Ленинэй орденоор, медальнуудаар, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

ЮРИСТ—ДЕПУТАТ ХЭРЭГ

Михаил Маликов үнэн сэхэ ажалайнгаа, олоной түлөө бэеэ гамнангүй оролдодогойнгоо, хүн зоной этигэл найдабариие харюулжа шадаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна. Журналистааршье, юристээршье ажаллахадаа, хүн бүхэндэ анхаралтайгаар хандадаг, энэрхы зөөлэн сэдьхэлтэй хүн юм. Михаил Маликовые һайн мэдэхэ ажалша коллективүүд арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна.

«Правда Бурятии» газетын тусхай корреспондент, Мухар-Шэбэрэй районой газетын харюусалгата секретарь байхадаа һайн мэдэхэ болонхой. Ивалга, Тарбагатай, Загарайн районуудые «Буряадай залуушуул» газетын хүдөө ажахын таһагые даагшаар ажаллаха үедөө мэдэхэ болоһон байха юм.

— Демократиин, эрхэ сүлөөгэй түлөө! Үлэн хооһонһоо — садхалан байдалтай болохо» гэһэн уряа платформынь гол удха болоно. Эдэ үгэнүүд хооһон уряа шэнгеэр дуулдажа болохо. Зүгөөр энээнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула үшөөл тэмсэхэ хэрэгтэй.

Хүн бүхэн хэжэ байһан ажалдаа, газартаа эзэн байха ёһотой. Энэ асуудал мүнөө зүбшэн хэлсэгдэжэ байнхай. Гэбэшье энээниие бодото дээрэнь бэелүүлээгүй хада ажабайдалнай хубилхагүй. Газарые эзэтэй болгоогүй һаа, оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлжэ шадахагүймнай мүнөө элеэр харагдана.

Эхэнэрнүүдэй ажабайдал һайжаруулха тухай онсо хэлэхэ хэрэгтэй. Манай республикын колхоз, совхозуудта ажаһуудаг эхэнэрнүүдэй 91 процентнь хүдөө ажахыда, 6-ниинь ажалшадые хангалгын һалбарида ажаллана. Хүдөөдэ олонхи ажал бар хүсөөр хэгдэнэ. Малшадай ажал үглөөнэй үүр хараанһаа үдэшэ орой болотор үргэлжэлдэг гээшэ.

Үншэн үлбэр зоной, ганса бэе хүнүүдэй, инвалидуудай ажабайдалые һайжаруулха шухала.

Пенсионернүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Бүхы наһаараа колхоз, совхо-

САРЖАН ВИКТОР ВАСИЛЬ[ЕВИЧ]

1933 ондо Казахай ССР-эй Джамбул хотодо тэрэ түрэһэн байха юм. КПСС-эй гэшүүн, украинец. 1958 ондо Ташкентын түмэр харгын электромеханическа техникум дүүргэһэнэй удаа тэрэ манай республикада хүдэлхөөр эльгээгдэһэн байгаа. Нэн түрүүн Улаан-Үдын ПВЗ-дэ слесарерэр, удаань паровоз хабсаргадаг цехтэ хүдэлөө.

1959 ондо Виктор Васильевич ПВЗ-гэй комсомолой комитедэй секретаряар һунгагдаа. 1965 ондо Хабаровскын түмэр харгын инженернүүдэй институт дүүргээд, заводтоо бусажа, мастераар, машинист - туршагшаар, локомотив хабсаргадаг цехэй начальнигаар ажаллаа.

1973 онһоо В. В. Саржан заводой парткомой секретариин орлогшоор, парткомой секретаряар һунгагдаа. Удаань тэрэ ЛВРЗ-гэй начальнигаар томилогдоо һэн. Энэ тушаалда тэрэ өөрынгөө хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы шадабари харуулжа шадаа. Промышленна продукци үйлэдбэрилгэеэ завод жэл бүри дээшэлүүлһэн, социально-инфраструктура хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

1987 ондо В. В. Саржан КПСС-

АЛДУУ ГАРГА[ХАГҮЙ] БАЙХ[А]

Манай ажабайдалые шэнэдхэлгын хэрэгтэ бүхы хүн зон хабаададаг гээшэ. Минии һанахада, манай республикын парламентда урдандаа спортивна олониитын түлөөлэгшэд үгы байдаг һэн. Харин энэ жэлэй һунгалтын урда тээхи кампанида спортын хэдэн хүдэлмэрилэгшэд хабаадана. Буряадай багшанарай институдай физическэ культурын факультедэй декан С. В. Калмыков эдэнэй нэгэниинь юм. Институдай гурбан факультедэй хамтын суглаанууд дээрэ һунгуулиин Ранжуровска 55-дахи округһоо Степан Владимирович Калмыков Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ һэн.

Гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, эдэбхи үүсхэл ехэтэй, өөртөө болон хүнүүдтэ эрилтэ ехэтэй, эрдэмтэ, багшанарай институдай коллективтэ ехэ хүндэтэй болонхой. Степан Владимировичай хүтэлбэрилдэг физическэ культурын факультет институт соогоо эрхимүүдэй нэгэниинь юм.

Һургуулинуудай физкультурын багшанарые, спортын һургуулинуудай тренернүүдые, хүн зоной ажаһуудаг газарта физкультурно-ниитэ хүдэлмэри эмхидхэгшэдые, сэрэгэй эхин шатын бэлэдхэлэй хүтэлбэрилэгшэдые эндэ һурган бэлдэдэг юм.

Степан Владимирович һуралсалай эрхэ байдалые һайжаруулгада, студентнэрэй эрдэм мэдэсые дээшэлүүлгэдэ ехэ анхаралаа хандуулдаг, хүсэ шадалаа элсүүлдэг. Мүнөө спортивно-багшалалгын предмедүүдээр программна һуралсал эмхидхэлгэдэ бэлдэжэ байнхай.

Стипендинүүд болон пенсинүүдтэ 20—50 процент районно коэффициент нэмэжэ түлэхэ шухала гэжэ Калмыков программа соогоо тодорхойлонхой. Мүнөө үедэ студентнэрэй 74 процентнь стипенди абадаг байгаа һаань, институдта һурадаг бүхы хүбүүд, басагадай стипенди абахыень туйлаха гээшэ тэрэнэй гол зорилго мүн гэжэ һунгалтын урда тээхи программа соо бэшэгдэнхэй.

Арбан жэлэй урда тээ Степан Владимирович институт шадархи гэрнүүдэй бүлэг хүүгэдые суглуулжа, сүлөө сагтаа тэдэнэртэй һорилго бэлэдхэл хэжэ захалаа һэн. Эндэ үхибүүд барилдаанай арга дүрэтэй танилсахаһаа гадна,

Арадай кандидадууд

…Э ШАДАЛДАА ЭТИГЭНЭБ»

…түбэй национально-территориальна 92-дохи …ССР-эй арадай депутадта кандидадаар хүдөө …эй доктор, профессор Семен Бартанович …дүүлэгдэнхэй юм. Тэрээнтэй манай штатна… …ндент Д. Мункуев һаяхан уулзажа хөө…

…гн үйлэдбэрини томо-томо барилгада мүнгэн зөөриин һомололгые бага болгохо шухала. Эгээл энэ заводой барилгада хэдэн миллион арадай мүнгэн дэмыдэ гаргашалагдаа. Энэ барилгань мүнөө орхигдошонхой. Забайкалиин аппатитова заводой барилгада аяар 47 миллион түхэриг хиидэ һалаа. Эдэ мүнгэ зөөрөөр хэды олон гэр байранууд бодхоогдохо байгааб даа. Иимэрхүү жэшээнүүд нилээд олон.

Асуудал: Эдеэ хоолой асуудал республика доторнай хэр бэелүүлэгдэжэ байнаб? Энээн тушаа хэлэжэ үгыт?

Харюу: «Парти — манай залуурша» гэжэ һая болотор хэлсэдэг байгаабди. Республикын газетнүүдэй хуудаһанууд дээрэ гараһан КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретариин харюу дотор Буряадай хүдөө ажахын гол һалбари болохо мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээн наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулхада 22,6 процентээр бага болошоо гэжэ хэлэгдэнхэй. Продуктнууд илангаяа мяханай зүйл ехэл шухаг байһаар. Энэмнай албадан зонхилхо гуримай үндэһэнһөө эхитэй гэхэдэ алдуугүй.

Эдеэ хоолой асуудал тушаа нүхэр Беляков тогтоходоо, энэ табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй хугасаа соо жэлдээ дундаа зэргээр арбан нэгэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо орооһо үйлэдбэрилгэ 20 процентээр, мяха абалга 16, һү һаалга 23, үндэгэ суглуулга 38 процентээр ургаа гэжэ тэмдэглэһэн байна. Эдэ үрэ дүн юу харуулнаб гэхэдэ, иимэ амжалтын хэды түйлагдабашье хүн зоной хэрэглэмжэ үшөөл хангагдаа үды байһыень онсолхоор. Арад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангахын тула мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые хараа байса дээшэлүүлхэ хэрэгтэй ха юм. Нэгэ жэшээ дээрэ тогтое. Республика дотор 1916 ондо нэгэ хүндэ 75 килограмм мяханай хүртэдэг һаань, харин 1988 ондо энэ дүн 55 килограммда хүргэгдэһэн байна. Эндэ ондоо тайлбари хэрэгтэй бэшэ ха даа.

Асуудал: Россин Федерациин арадай депутат болохо гэжэ юундэ Та зүбшөөлөө үгөөбта?

Харюу: Юундэ иигэжэ асуунабта? Наһатай болоо гэжэ һанаалтайт. Наһатайшье хүнүүд залуушуулһаа юугээрээ дутаха юм. Би энэ талаар ойлгоногүйб. Буряадай эрдэмэй түбэй коллектив намда иимэ үндэр этигэл найдабари үгөө. Тэдэнэрэйнгээ энэ этигэл найдабариинь харюулха хүн аабзаб. Өөрынгөө хүсэ шадалда этигэнэб. Минии хэһэн олон жэлэй хүдэлмэриин орон дотороо, мүн хариин гүрэнүүдтэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байнхай. Үшөөл ехэ юумэ хэхэ һаналтайб. Мартагдажа байһан адуу моридоо, хайнагуудаа, тэмээнүүдээ, оронуудаа, ямаануудаа саашань ашаг үрэтэйгөөр үсхэбэрилжэ, хямда сэнтэй мяха, ноохо, арһа үйлэдбэрилхэ аргатай байнабди. Колхоз, совхозуудай экономикыень һайжаруулхын тула элдэб түрүү онол аргануудые, технологинуудые нэбтэрүүлхэ тушаа би ходо тэмсэжэ ябадагби. Ямаршье гурим нэбтэрүүлбэл, өөрэгүй. Зүгөөр элдэб зүйлэй продуктнууд элбэгжэг лэ!

Арад зондо газарыень бусаажа үгэхэ хэрэгтэй. Энэ асуудал нютагай Соведүүд шиидхэжэ шадаха байна. Тиимэһээ хэрбээ намайе арадай депутадаар һунгабалнь, эдэ бүхы шухала асуудалнуудта анхарха, тэдэнэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо уялгатайб.

БУЛДАЕВ СЕРГЕЙ НИКОЛАЕВИЧ

БУЛДАЕВ Сергей Николаевич.

1934 ондо Улаан-Үдэдэ түрэһэн. КПСС-эй гэшүүн, буряад, 1956 ондо Томскын түмэр харгын инженернүүдэй электромеханическа институт дүүргэһэнэй удаа Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй вагон-хабсаргадаг цехэй мастераар хүдэлөө. 1957 ондо ЛВРЗ-гэй ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшоор, секретаряар, комсомолой обкомой таһагые даагшаар ажаллаа. 1960 ондо ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаһан байна.

1963 ондо эдэбхитэйгээр хүдэлһэнэйнгөө түлөө партийна хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэжэ, КПСС-эй Советскэ райкомой секретаряар һунгагдаа юм. 1964 ондо тэрэ Прибайкалиин райгүйсэдкомой түрүүлэгшээр, 1965 ондо партиин Кабанскын райкомой хоёрдохи секретаряар һунгагдаа һэн.

1971 ондо КПСС-эй ЦК-гай Ниитын эрдэмэй академи дүүргэһэнэй удаа партиин Советскэ райкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа. 1974 ондо тэрэ КПСС-эй Буряадай обкомой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленна таһагые даагшаар дэбжүүлэгдэбэ. 1984 онһоо С. Н. Булдаев Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, 1987 онһоо тэрэнэй түрүүлэгшэ.

Хүн зондо ходол туһалха гэжэ ябадаг эрмэлзэл, юумэ нюултагүйгөөр хэлэдэг тэрэнэй заншал республикын ажалша коллективүүдэй дунда үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Тэрэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутат. Арадуудай Хани барисаанай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар, медальнуудаар шагнагданхай.

РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар тэрэниие «Бурятмебель» нэгэдэлэй, Тарбагатайн районой «Восход» колхозой, Бэшүүрэй районой Охин Булагай совхозой ажалша коллективүүд дэбжүүлээ.

— Демократи болон олондо мэдээсэхэ ябадалые манай ажабайдалда нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэхэб, шухала асуудалнуудые Соведүүдэй бодотоор шиидхэжэ, өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын органуудые байгуулһанай үндэһөөр өөрынгөө районой хүгжэлтын түлөө Соведүүдэй харюусадаг болохын тула хүдэлхэб.

ҺУНГУУЛИИН 61-дэхи ОКРУГҺОО УЛААН-ҮДЫН ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОННО СОВЕДЭЙ АРАДАЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАТ БУРЯАДАЙ ҮРЭ ЖЭМЭСЭЙ ТУРШАЛГЫН СТАНЦИИН ИНЖЕНЕР-МЕЛИОРАТОР НАЙДАН ДАНЗАНОВИЧ ЧИМБЕЕВЭЙ ПРОГРАММАҺАА

Энээнһээ уламжалан:

1. Санаторно-ойн һургуули болон Кумыска посёлок ошохо харгыгаар Дээдэ-Онгостой горхон дээгүүр хүүргэ барюулха хэрэгые хүсэндэнь хүргэхэ ябадал бодотоор түйлахаб.

2. Санаторно хүүгэдэй байшангай бэрилгые түгэсхэжэ, ашаглалгада тушааха талаар хэмжээнүүдые абхуулха.

3. 1991—1993 онуудта Кумыска посёлогто 380 һурагшадай һураха шэнэ һургуулиин барилгые түсэбтэ оруулхын түлөө али болохоор оролдохоб.

4. Кумыска, Ленинэй нэрэмжэтэ болон ипподромой посёлогуудта ажаһуугшадай медицинскэ хангалга һайжаруулха асуудалые шиидхүүлхэб.

5. Дээдэ-Онгостойдо оршодог эмхи зургаануудай хатуу түлишэ хэрэглэдэг котельнэнүүдые электрын элшэ хүсэндэ оруулхыень түйлаха гэжэ оролдохоб.

6. Нигүүлэсхы сэдьхэлэй хэрэгтэ гэхэ гү, али хүүгэдэй байшангуудта, ганса бэе пенсионернүүдэй ажабайдалда гол анхаралаа хандуулхаб.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

…түрүүшынхеэ Баир Гармажаповтай танилсаа бэлэйб.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо арбаад жэлэй үнгэрбэшье, нүхэд ёһоной харилсаагаа алдаагүйбди. Эндэ нэгэ иимэ ушар нүлөөлөө гэжэ тэмдэглэлтэй: хоюулан бидэ нэгэ жэлдэ Гусиноозерскдо ажаллахаа ерэһэн байнабди.

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт 1985 ондо улаан дипломтойгоор дүүргэжэ, Баир Гусиноозерск хотын хоёрдохи дунда һургуулида совет эрхэ ба түүхын хэшээлнүүдые заахаар зууршалагдажа, ниишэ эльгээгдээ һэн. Энэ һургуулида тэрэнтэй сүг ажаллаһан багшанарай мэдүүлһээр, Баир багшалжа эхилһэн түрүүшынгээ үдэрһөө хэшээлнүүдтээ тон харюусалгатайгаар хандадаг байгаа. Энэмнай хубилган шэнэдхэлгын эхилһэн үе, тиимэһээ нюуса оршонһоо «дэбэржэ» гараһан олон тоото алдуу, эндүүнүүдые, гүйсэд бэшээр, зарим тээгээ буруугаар үгтэһэн түүхын баримтануудые һурагшадта үнэн зүбөөр харуулжа үгэхэ гэжэ оролдодог байһан юм.

Багшын нэрэ хүндэтэйшье һаа, ажалынь аргагүй хүндэ гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Теэд һаяа ажаллахаяа ерэһэн залуу багшада энэнь илангаяа хүндэ байгаа ааб даа. Гэрэйнгээ ажал хэхэ, үхибүүдтээ анхаржа байха хэрэгтэй. Гэбэшье Баир сүлөө сагаа оложо, хэшээлнүүдээ бүри гүнзэгы удхатайгаар, һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэхын тула шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулжа эхилээ юм. Эндэ тэрэ һурагшадые элсүүлхэ гэжэ оролдодог байгаа. Уданшьегүй совет обществын хүгжэлтын асуудалнуудаар ахалагша классуудай һурагшадай политклуб һургуулидаа эмхидхээд, тэндэ олон ондоо һонирхолтой асуудалнуудые зүбшэдэг, үгэ булялдаалгын хэмжээ ябуулганууды эмхидхэдэг болоо һэн. Тиигэжэ залуу багша һургуулиингаа багшанарай ба һурагшадай дунда нэрэ хүндэтэй боложо эхилээ. Ямаршье асуудалда нэгэ адляар — үнэн сэхээр хандадаг, ажал хэрэгтээ юрэ бусаар хандалгые тэсэдэггүй байһан хадань һургуулиин зарим багшанар тэрэниие дэмжэдэггүй, үзэдэггүй байгаа юм. Теэд Баир хойшоо сухариха гээшые мэдэхэгүй байһан туладаа һанаһанаа заатагүй бэелүүлхэ гэжэ оролдодог һэн. Тиимэл байһан хадань һаяхан КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан Баир Гармажаповые коллективынь ВЛКСМ-эй Гусиноозерскын горкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда кандидадаар зууршалһан байна. Нюусаар дуугаа үгэлгын һунгалтада илажа, городской комсомолой организаци хүтэлбэрилжэ эхилээ бэлэй.

Уданшьегүй ВЛКСМ-эй Гусиноозерскын горкомой пленум Баир Дылгырович Гармажаповые Гусиноозерск хотын Ленинскэ һунгуулиин 63-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна.

— Мүнөө комсомолой нэрэ хүндын улам бууража, хүндэ байдалда ороод байхадань, бидэндэ, комсомолшуудта, эдэбхитэйгээр хүдэлмэри ябуулангүй байха айхабтар аюултай, —гэжэ Баир хэлээд, саашань үргэлжэлүүлнэ. — Бүхыдөө залуушуулай, тиихэдэ комсомолой ажабайдал һайжаруулхын тулада засагай зургаануудта эрхим, түрүү залуу түлөөлэгшэдөө дэбжүүлхэ ёһотойбди гэжэ тоолоноб. Иимэ зорилготойгоор Гусиноозерскын горком һунгуулиин олон округуудта залуушуулай зүгһөө депутадта кандидадуудые дэбжүүлэнхэй. Энэ мүнөө сагай эрилтэ. Юуб гэхэдэ, залуушуул ерээдүйн гүйсэдхэхы хүсэн бшуу. Засагай зургаанда дэбжүүлэгдэжэ ажаллабал, зали ехэтэй залуушуул нилээд эдэбхитэй, эрдэмтэй болохо, тингэжэ тэдэнэй урда табигдаһан олон түмэн зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бодотоор хабаадалсаха һэн бэзэ…

Арадай депутадта кандидат Б. Д. Гармажаповай һунгуулиин урда тээхи программа дотор залуушуулай асуудалнуудай хажуугаар социально-экономическа хүгжэлтын, арадай, гэгээрэлэй, соёлой ба спортын, мүн бусад олон асуудалнууд оруулагданхай.

Жэшээнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай тухай тусхай Хуули баталан абтаха ёһотой гэжэ Баир тоолоно. Үнэхөөрөөшье, дайнай ветерануудта — мүнөө үндэр наһатай болоһон хүнүүдтэ бага зэргэ хүнгэлэлтэ үзүүлэгдээд лэ, хизаарлагданхай. Программын гол һууринда Гусиноозерск хотодо томо панельнэ гэр барилгын ба хирпиисын заводуудые барижа тушааха, АТС-эй хангалга үргэдхэхэ, үйлсэнүүдые асфальтаар хушаха, уһаар ба дулаагаар хангалга гуримшуулха гэхэ мэтэ олон шухала асуудалнууд оруулагданхай юм. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудай ямараар шиидхэгдэһэнһээ ажалшадай амгалан байдал сэхэ дулдыдаха бшуу.

Эгээл найдамтай, эдэбхитэй хүнүүдэй засагай дээдын зургаанда һунгагдаха байһанда бата найдахаар. Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат, ВЛКСМ-эй Гусиноозерскын городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Б. Д. Гармажапов һунгагшадай зүгһөө этигэл найдалда хүртэжэ, депутадаар һунгагдабал, тэдэнэйнгээ захяа заабаринуудые, һанаһан хүсэлөө найдамтайгаар бэелүүлжэ шадаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэнэб.

С. АЮШЕЕВ,
журналист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Гармажапов.

О. МАРИЕВАЙ фото.

…ИН ИВАН МИТРОФАНОВИЧ

…ад, КПСС-эй …эр-Шэбэрэй …эр гэжэ нютагта түрэһэн юм. …естэдэ ажа… эхилээд, Со… …үргэдэ алба… …эһэнэй удаа …-Үдын локо… …барилгын за… …рэ хугасаа …гын цохэй …одой началь… …лотороо ур… …ар, техноло… …ынигай ор… …аар, 7 жэл орлогшоор …И. М. Пы… …эридэ эдэб… …а, цохэй ком… …эй комитедэй …одой парткомой орлогшоор, …комитедэй түрүүлэгшээр, профсоюзай завкомой түрүүлэгшээр ажаллаа. Тиихэ зуураа үйлэдбэриин бэрхэ эмхидхэгшэ байһанаа харуулжа, коллективэй социальна хүгжэлтэдэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа.

Нүхэр Пытин Улаан-Үдын түмэр замай транспортын техникум, Зүүн Сибириин технологическа институт, мүн Эрхүүгэй арадай ажахын институт дүүргэнхэй.

1980 ондо Пытиниие районой коммунистнууд КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретаряар һунгаба. 1984—1985 онуудта КПСС-эй обкомой захиргаанай зургаануудай таһагые даагшаар ажаллаа. 1985 онһоо хойшо Иван Митрофанович Буряадай АССР-эй хиналтын комитедэй түрүүлэгшээр ажаллана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэриин түхэл шэнжэ һайн тээшээ хубилна. Хиналтын хүдэлмэри гол шэгэлэлнүүдэй үндэһөөр ябуулагдадаг болонхой. Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй гол хүдэлмэриһөө гадна тэрэ хиналтые органуудай ажал ябуулгые залан хүтэлбэрилхэ соведые толгойлно.

И. М. Пытин — КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат. Тэрэ ВЛКСМ-эй XIV съездын делегадаар һунгагдаһан, түмэр замшадай транспортын болон транспортна барилгашадай хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай гэшүүндэ кандидат юм.

ҺУНГАГШАДТАЙГАА НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

Депутат хадаа өөрынгөө һунгуулиин округой бүхы ажалшадай аша туһые хараада абаха ёһотой. Ушар тиимэһээ һунгуулиин Прибайкалиин национально-территориальна 20-дохи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн «Бамтрансстрой» нэгэдэлэй генеральна директор Е. В. Басин өөрынгөө һунгалтын урда тээхи программа дотороо БАМ-ай барилгашадай, тэндэ ажаһуудаг хүн зонойнь аша туһые хараада абаһан байна ха юм.

Тэрэнэй программа дотор гэр байрын, эдеэ хоолой, элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй, национальна соёл болбосоролой хүгжэлтын, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын асуудалнууд гол һуури эзэлнэ.

Буряадай АССР-эй гэр байрын хангалгаар Россин Федерациин дотор гээгдэлдэ ороһон республикануудай нэгэн болоно. Бүхы коллективүүд, бүхы зиндаагай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудал шиидхэлсэхэ ёһотой гэжэ депутадта кандидат тоолоно. БАМ-да байрын гэрнүүдые барилга һүүлэй 4 жэлэй туршада 10 дахин ургаа. «БАМтрансстрой» нэгэдэл 1989 ондо республикын бүхы һургуулинуудай ясли-садуудай, больницануудай хахадыень барилсаһан байна гэжэ статистика гэршэлнэ.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые, Эдеэ хоолой программа бэелүүлгые һайжаруулхын тула ажахын тоосооё, арендэ ба гэр бүлын подряд нэбтэрүүлхэ, продукциин сэнгые гуримшуулха хэрэгтэй. Хото городуудай бүхы эмхинүүд таряашадай, малшадай үйлэдбэрилһэн продукци гутаангүйгөөр, бүрин бүтэнөөр байлгахын тула оролдохо ёһотой. Тиимэһээ овощ хадагалха складуудые, холодильнигуудые бариха уялгатай.

Нүхэр Басин һунгагшадтаяа саг үргэлжын холбоотойгоор ажал ябуулгаяа эрхилхэ хүсэлтэй.

В. ЧУЛЬ,
арадай депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур.

ПРОГРАММАНУУДЫНЬ ҺОНИРХОЛТОЙ

Улаан-Үдын Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай эксперт-криминалист Николай Михайлович Павловский, тус районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальнигай орлогшо Юрий Михайлович Мельчаков, мүн энэл районой прокурор Владимир Иванович Марков гэгшэд Буряадай АССР-эй мүн Улаан-Үдын городской Соведэй арадай депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ юм.

Н. М. Павловский Запорожско областиин Ульяновск һууринда 1951 ондо түрэһэн юм. Тэрэ Полог хотодо слесареэр 1968 ондо ажаллажа эхилһэн намтартай. Совет Армиин зэргэдэ алба хэээ. 1976 онһоо хойшо Буряадай АССР-тэ ажаллана. Николай Михайлович уголовно бэдэрэлгын таһагай инспектораар, тус таһагай ахалагша инспектораар, мүрдэгшөөр ажаллаа. Мүнөө тэрэ эксперт-криминалистаар ажаллана. КПСС-эй гэшүүн. Н. М. Павловский һунгуулиин Школьно 46-дахи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат.

Ю. М. Мельчаков Буряадай АССР-эй Загарайн районой Шэнэ-Хүрбэ һууринда 1952 ондо түрэһэн юм. Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэһэн байна. 1976 онһоо хойшо тэрэ дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта элдэб тушаалнуудые даажа ябаһан гэшэ. Мүнөө Ю. М. Мельчаков Октябрьска районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальнигай орлогшоор ажаллана. КПСС-эй гэшүүн. Һунгуулиин 100-дахи округһоо Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта кандидат.

В. И. Марков Буряадай АССР-эй Хориин районой Хори һууринда 1951 ондо түрэһэн. Тэрэ 1968 ондо Свердловско юридическэ институт дүүргэһэн байна. 1972 онһоо эхилжэ, республикын хэдэ хэдэн районуудта мүрдэгшөөр, районой прокуророй орлогшоор, прокуророор ажаллаа. 1986 онһоо хойшо Улаан-Үдын Октябрьска районой прокуророор ажаллана. КПСС-эй гэшүүн. Һунгуулиин 111-дэхи округһоо Улаан-Үдын городской Соведэй арадай депутадта кандидат.

Захиргаанай зургаануудта ажалладаг эдэ нүхэдэй программануудынь гол түлэб адлирхуушье һаа, һонирхолтой гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Н. М. Павловский Соведүүдтэ дүүрэн эрхэ олгохо, социальна үнэн зүб байдал хангаха, байгаали хамгаалха, гэмтэ ябадал гаргалгаһаа һэргылхэ, үндэһэ яһатанай хоорондохи харилсаае һайжаруулха, эрдэм техникын түйлалтануудые (тэрэ тоодо компьютернүүдые) республика соогоо үргэнөөр хэрэглэдэг болохо тухай программа соогоо хэлэнэ.

Тодорхойлбол, предприятинуудай мүнгөөр милициин хүдэлмэрилэгшэдые олошоруулхын, материально-техническэ үндэһэ һууриие бэхижүүлхын, кооперативна гаражнууд болон автомобильнуудые байлгадаг газар олошоруулхын, республика соогоо автомашинануудай зарим запасной частьнуудые хэдэг болохын, гэмтэ ябадалһаа һэргылхын түлөө хүдэлмэри үргэдхэхын түлөө оролдохоб гэжэ тэрэнэй программа соо хэлэгдэнэ.

Ю. М. Мельчаков нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдэлмэрилэгшэдые конкурсно үндэһэ һуури дээрэ Соведүүдэй заседанинууд дээрэ һунгаха, инвалидууд, ехэ наһатайшуул ба гансаардаһан хүнүүдтэ, дайнай ба ажалай ветерануудта, олзо багатай гэр бүлэнүүдтэ туһалжа байха тусхай фонд городской болон районно Соведүүдтэ байгуулха. Хуули эбдэһэн үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ тусхай һургуули Улаан-Үдэдэ нээхэ, автомашинануудай түлишын утаагаар агаар бузарлахагүйн тула автопредприятинууд болон техническэ хангалгын станцинуудта мотоорнуудаа һайнаар хүдэлхэ системэ шалгажа байха тусхай пунктнуудые нээхэ гэжэ тоолоно.

В. И. Марков һунгалтын урда тээхи программа соогоо нютагай Соведүүдтэ дүүрэн эрхэ олгохо, байрын гэрнүүдые хубаарилхадаа социальна зүб хараа шугам баримталха, милициин паспортна таһагай, прокуратурын, гэр байрануудые ашагладаг участогуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр хооһоор байдаг, үлүү талмайтай эзэдые, мүн байрадаа хүнүүдые байлгажа, мүнгэ үлүү ехээр суглуулдаг хүнүүдые элиршэлхын тула шалгалтануудые үнгэргэхэ, залуушуулай клубуудые микрорайон бүхэндэ бии болгохо, түрмэһөө табигдаһан хүнүүдые ажалда оруулха ба үнэн сэхээр ажаллаха арга боломжо олгоходонь туһалха, городой бүхы предприятинуудые экологическа паспорттай болгохо, захиргаанай албатаниие мүнөө үеын техникээр хангаха, хуули сахиха тухай хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэдхэхэ шухала гэжэ заана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Арадай депутадуудта кандидадууд Н. М. Павловский, Ю. М. Мельчаков, В. И. Марков шухала асуудал зүбшэн хэлсэнэ.

С. ОЧИРОВ.

…ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС · АПН

…ВЕТ-АМЕРИКАН УУЛЗАЛГА

…. Мэдээсэ…дай талаар …гурбадахи …мэреэ эндэ …уулзалга үгэ… …бүтэмжэ… …н байдалда …гой бэлдэ…граммануудые …уудта дэлгэ…н, совет-аме…телевизионно …ые эмхидхэлгын, номой хэблэлэй хэрэгтэ хамтын предприятинуудые барилгын асуудалнууд энэ уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Совет литературын жэл бүриин альманах, совет 15 республикануудаар аяншалагшадта зорюулагдаһан тайлбарилалтын номууд англи хэлэн дээрэ США-да хэблэгдэхээр түсэблэгдэнэ. Бусад хото городуудаар аяншалга эмхидхэхэ зорилготойгоор тайлбаринууд хэблэгдэхэ байна. Холбоото Штадуудта «Ород хэлэнэй ба соёлой» жэл үнгэргэгдэхэ, удаань иимэ жэл Советскэ Союзда болохо байна. СССР-тэ американ университедые, харин США-да совет университедые байгуулха тухай дурадхалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Корреспондентнүүдэй ажал болон ажаһуудалые һайжаруулха тухай хоёр ороной түлөөлэгшэд зохёохо юм.

…РОНДЫН ХУРАЛДААН ДҮҮРЭБЭ

…Варшавска До… …НАТО-да ха… …гэшүүн-оронуу… …дэй хабаадал… …сэлмэг огтор… …конференци хү… …дүүргэбэ. Буу… …олёдуудай нэгэ… …ар дайда дээ… …сэрэгэй ябуул… …оһоо агаарһаа …арга гүрэ… …гурим тогтоо… …конференциин гол…

Үгэ хэлэһэн гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд «Арюун сэлмэг огторгой» тухай һанал бодолые дэмжэхэдээ, энэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые бэхижүүлхэ, сэрэгэй талаар тэдэнэй ябуулгануудай хойноһоо хинаха арга олгохо талаар ехэ алхам болохо байна. Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаанда хабаатай бусад бүхы асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула министрнүүд Оттавада болоһон уулзалгые һамбаашалан хэрэглэһэн байгаа. Зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Германиин нэгэдэлэй, Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороолгын асуудалнуудаар шухала хэлсээнүүд баталагдан абтаа.

Удаадахи конференциие апрелиин һүүл багта Будапештдэ зарлажа, тэрэниие май соо түгэсхэхөөр шиидхэгдээ. Үлэһэн үдэрнүүдтэ Канада болон Венгри зүблөөндэ хабаадаһан бусад оронуудай хамта өөһэдынгөө хараа бодолнуудые дүтэлүүлхэ арга боломжонуудаа тододхохо байна.

КАЙФУ—ЯПОНОЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР

ТОКИО. Февралиин 27-до Япондо айхабтар ехэ хубилалтанууд болобо. Энэ үдэр кабинет тушаалһаа бууһан, парламентын тусхай сесси нээгдэһэн, шэнэ премьер-министр һунгагдаһан, парламент бүридүүлэгдэһэн байгаа. Политическэ үйлэ хэрэгүүдэй иимэ бурьялма хүгжэлтэ хододоо ямар нэгэн уршаг түбэгүүдтэй байдаг гээшэ. Али бүхы багсаамжалгануудшье хэгдэбэ.

Хүлеэгдэһэнэй ёһоор, хүтэлбэрилхы либерально-демократическа партиин түрүүлэгшэ Тосики Кайфу дахинаа Японой премьер-министр болобо. Түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүдые һунгалгын бүгэдэ ниитын һунгалтын һүүлээр парламентын нэгэдэхи сессиие зарлахын урда тээ тэрэ правительствые дүүрэн бүридэлөөрнь тушаалһаа буухыень уялгална.

Премьер-министр правительствынгаа бүридэлые соносхохо юм. Правительствын бүридэл нилээд хубилгагдахаар хараалагдана. Гэбэшье гадаадын хэрэгүүдэй министр Таро Накаяма, финансын министр Рютаро Хасимото тушаалнуудтаа үлэхэ байна.

ТОЛИ

УЛААН-ҮДЫН ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ТЕХНИЧЕСКЭ МЭРГЭЖЭЛЭЙ УЧИЛИЩИНУУДАЙ БА ДОТООДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ ОРГАНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААНДА ХАБААДАГШАДАЙ

ХАНДАЛГА

ХУУЛИИН наһа гүйсөөгүйшүүлэй дунда гэмтэ ябадал гаргадаг ушар байдалые зүбшэн хэлсэжэ үзөөд, Улаан-Үдэдэ үхибүүдэй, эдиршүүлэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин бирагүй байдал тухай суглаанда хабаадагшад һанаагаа зобожо байһанаа элирхэйлнэ.

Манай үхибүүдэй оюун ухаанай юумэнүүдээр һонирходоггүй байһаниинь, сэдьхэл бодолойнь болбосоролой унаһан ушар, юундэшье этигэхээ болиһониинь, эдиршүүлэй алибаа юумэндэ тэсэбэригүй, хоротой болоһониинь бидэнэй сэдьхэл зобооно. Юуб гэхэдэ, тохёолдоһон иимэ ушар байдалай үрэ дүн гээшэнь гэмтэ ябадал гаргалга олошорно бшуу. Соёл болбосоролгүй демократи гээшэ эрьелдэжэ ерэхэдээ, гурим дүримгүй, хулиган ябадалые олошоруулна.

Комсомолой, ба профсоюзай комитедүүд, кооперативуудай үүсхэлээр бии болгогдодог видеосалонууд, видеотекэнүүд һурагшадай ухаан бодолые забхайруулжа, һуралсалай зургаануудай багшанарай коллективүүдэй хамаг оролдолгые үгы болгоһонтой адли болоно.

Һургуулинуудай, ПТУ-нуудай, үхибүүдэй ажаһуудаг газарнуудта эмхидхэгдэһэн хүүгэдэй ба эдиршүүлэй клубуудай, һургуулиһаа гадуур эмхи зургаануудай материальна үндэһэн һула байна. Эдир аяншадай городской станци, Советскэ райондо эдир технигүүдэй станци үгы.

Эдиршүүлэй сүлөөтэй сагые зүбөөр эмхидхэхэ арга байдалай үгы байһан ушарһаа городто гэмтэ ябадал гаргагдана.

Хубилган шэнэдхэлгын, манай общественэ шэнэлэлгын бэрхэшээлтэй үе сагта залуу үетэниие хүмүүжүүлгын бүхы ехэ харюусалгые ойлгожо, хүүгэдтэ анхарал хандуулхые, манай обществын бүхы һайн юумые тэдээндэ үгэхые, хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй дунда гэмтэ ябадал гаргадаг, хуули ёho эбдэдэг ушарнуудтай тэмсэхын тула хүсэеэ хамталхые уряалжа, суглаанда хабаадагшад хадаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Министерствэнүүдтэ, захиргаануудта, арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудта предприятинуудай, эмхи зургаануудай, ниитын эмхинүүдэй бүхы хүтэлбэрилэгшэдтэ, эрхэтэдтэ хандана.

Партийна организацинуудтай, обществын залан сэхэ бүхы хүсэнүүдтэй, арадай эрдэм һуралсалай гол шухала асуудалнууд тухай һанаагаа зобожо байдаг, үхибүүдэй талые хамгаалдаг бүхы хүнүүдтэй бидэ хамта ажаллаха дуратайбди.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй обкомдо, республикын Верховно Соведтэ ба засаг түрэдэ хандажа, удаадахи асуудалнуудые түргэн болзорто шиидхэхыень гүйнэ:

1. Эдиршүүлэй, залуушуулай оюун ухаанай ба бэеын тамирай хүмүүжэлые дээшэлүүлхэ гол шэглэлнүүдые тодорхойлхо зорилготойгоор республикын Верховно Соведэй һаяын лэ сессидэ һуралсалай ба хүмүүжүүлгын асуудалнуудые хаража үзэхэ.

2. Партийна, совет органуудаар, мүн олондо мэдээсэл дэлгэрүүлдэг хэрэгсэлнүүдээр дамжуулан, һургуулинуудай, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай материально-техническэ үндэһые бэхижүүлхэ, мүнгэн зөөриингөө хубиие тэдэндэ үгэхэ талаар предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба эмхинүүдэй хүдэлөө үүсхэхэ.

3. ВЛКСМ-эй обкомой байшангые залуушуулай эстетическэ хүмүүжэлгын городской түб болгохоор үгэхэ.

4. Республикын дэбисхэр дээрэ тусхай һургуули ба ПТУ нээхэ.

5. Железнодорожно райондо бэе муутай үхибүүдэй һураха һургуули нээхэ.

6. Предприятинуудай ажахын талаар бэеэ даһан байдалда ороод байһан эршондо зарим хүнүүдые (хуулиин наһа гүйсөөгүй, хүндэ ажал хэжэ шадахагүй эрхэтэдые ба бусадые) хуулиин гуримаар ажалда оруулха, эдэ зониие хүдэлмэридэ абалгын хатуу гурим хараалха тухай шиидхэбэри гаргаха.

7. Шэнээр баригдажа байһан гэрнүүд соо эдиршүүлэй клуб болгохо таһалгануудые гаргажа үгэхэ тухай асуудал шиидхэхэ.

ООН-ой шиидхэбэреэр 1990 он хадаа Үзэг бэшэг мэдэлгын уласхоорондын жэл гэжэ соносхогдонхой. Тодорхой ямар хэрэгүүдээр энэ жэлые бидэ тэмдэглэхэбибди?

Һургуулинуудай, ПТУ-нуудай, дотоодын хэрэгүүдэй органуудай суглаан дээрэ хандалга баталагдан абтаба.

ҺУРАГШАДАЙ ТУРШАЛГАНУУД

ШУБУУД

Хорго, Иисэнгые холбоһон
Хоолойн хүүргэ дээрэ
һуугааб.
Уһанай гоёхон шубуудай
Уянгалан дуулахые шагнааб.
Галуу, нугаһад, бусадай
Ганганалдан байхань
һайхан даа.
Хүхюун эдэ шубуудай
Хүүелдэн байхань
һайхан даа.
Тоодог, тохорюун,
бусадай
Тонголзон эдеэлхэнь
гоё даа.
Элеэ, бүргэд шубуудай
Элеэд ниидэхэнь гоё даа.
Хада, майлаар зайгаа һаа,
Хамаг шубуудые хараха
һэм.
Хүбшэ тайгаар ябаа һаа,
Хүхы шубуу хараха һэм.

Сэсэг ЦЫРЕНЖАПОВА,
Яруунын районой Һарһатын дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша.

ИИСЭНГЭМ

Арюун тунгалаг Яруунын
арада
Алаглан, алаглан
харагдагша,
Аяа һайханаар зондоо
һанагдагша,
Алас холын айлшадаа
Амар мэндээрээ үгтэгшэ
Амараг нютаг — Иисэнгэм.
Сэсэгтэ Буряад оронойм
Сэлмэг торгон хоймортэ
Сэдьхэн, сэдьхэн
һанагдагша,
Сэдьхэл зүрхыем ээлэгшэ
Сэнхир нютаг — Иисэнгэм.
Уянхан гараараа эльбэжэ,
Урин╌аар намаяа өөгшөөдэг
Аяа хайрата эжымни мэтэ,
Алаг зүрхыем баясуулагша
Аглаг нютаг — Иисэнгэм.

Соёлма ЦЫДЕНОВА
Яруунын районой Иисэнгын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша.

УРДАНАЙ ДУУНУУД

Эрээн түглэ хүшэгөөртэ
Эмниг түрэһэн морин юм
даа
Эжы, Абын үргэмжөөр
Энээн ябаһан бэе юм даа.
Алаг түглэ Хүшэгөөртэ
Ардаг түрэһэн морин юм
даа.
Аба, эжын үргэмжөөр
Амиды ябаһан бэе юм даа.
Хүхын дальбараа боложо
түрөөд,
Хэдыхэн наһандаа жаргадаг
юм.
Хүнэй үри боложо түрөөд,
Хэдыхэн наһандаа жаргадаг
юм.
Амитанай үри боложо
түрөөд,
Аминхан наһандаа жаргадаг
юм.
Ангирай дальбараа боложо
түрөөд,
Аминхан наһандаа жаргадаг
юм.

ЭЖЫ ТУХАЙ ДУУН

Заа мүрэнэй сэсэгынь
Залаагаараа ганхана.
Забһаргүй һанагдагша
Залата буурал эжымни.
Энхэ мүрэнэй сэсэгынь
Эшэтээ ганхана.
Эрхэбшэ һанагдагша
Эмгэн буурал эжымни.
Үер мүрэнэй сэсэгынь
Үзүүрээрээ ганхана.
Ушаргүй һанагдагша
Уян буурал эжымни.

Иисэнгын дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагшад нютагайнгаа наһатай зонһоо бэшэжэ абаба.

ХАДА ХАБСАГАЙН дундаһаа эхиеэ абажа, хонгор һайхан Хэжэнгын талаар түргэн урасхалаа дуран соогоо мушхаруулдаг Худан голой эрьедэ оршодог Могсохон нютаг наяад оной эхеэр, налгай дулаан зунай сагта айлшалаа һэм. Тиихэдээ энэ нютагай бэлигтэй бэрхэ уран зураашан Цырен-Намжил Очирович Очировтой танилсаха золтой байгааб. Байшан гэрэйнгээ хажууда зорюута бариһан соморхон жаахан гэр соонь халуун наранһаа хоргодожо, нилээд удаан хөөрэлдэжэ һуугаа бэлэйбди.

Нюргаар үндэршэг, түбшэн даруу зантай, үдхэн хара нидхэ дороһоо шэнжэлэнгеэр хараһан нюдэтэй энэ хүн наһаар холо дүү намайе түрүүшээр «юун аабши?» гэһэншүүгээр холуур тойрон дуугаржа, ебаһаар дүтэ хүргэхэ янзагүй байһаниншье ойлгосотой һааб даа. Мэндээ хэлсэжэ, танилсаһанайнгаа удаа, нэгэн-хоёр үгөөр һониноо хөөрэлдэхэ зуураа:

— Ямар угсаатанайбши, алид болохобши, ямар хүхүүрэйбши? — гэжэ асуугаа агша һэн. Тиихэдэнь юуншье гэжэ харюусахаяа мэдэхэгүй һайхасаан байшахадамни, ебаһаар һонёо буураад, энэ-тэрэ юумэеэ хэһэншүү болоожо, намһаа холодохые оролдошоо бэлэй. Гэшхүүрэй хажууда хэбтэһэн модоной барьягар томо үндэһэ хараад, энээниие юун болгохо хүсэлтэй асараа гээшэб гэжэ нилээд удаан өөрөөшье ойлгонгүй адаглахыемни харахадаа, Цырен-Намжил Очирович гэртэ орохыемни уряа һэн. Тэрэ багахан гэртэнь ороходо, уран зураашын мастерской ха юм гэжэ ебаһаар ойлгомоор һэн. Ханада үлгөөтэй зурагуудые, модо һиилэжэ бүтээһэн македүүдые намда харуулжа, тэдээн тухайгаа хөөрэжэ эхилбэ. Буддын шажанай бурхануудайшье хүрэгүүд олон һэн. Юрэдөөл, тэрэ гэр соонь ороходоо, юундэшьеб, үни үнгэрһэн урдын сагта байһан шэнгеэр үзэгдөө бэлэй.

— Түрэл арадайнгаа түүхэ домог, уг гарбал тухайгаа һургуули һударташье үзөө бэшэт, тусгаар һонирхожо үзэхэ мэдэхэ болоогүй һээ, хаанаһаашье дуулалтайбта даа. Эндэ таанадай, залуу үетэнэй, гэм зэмэшье үгы хаш, — гэжэ һанаа алдан хэлээд. энээнһээ урда дуулаагүй, мэдээгүй юумэнүүд тухаймни ехэл һонирхолтойгоор хөөрэжэ эхилшоо һэн.

Эртэ урда сагай түүхэһээ, угай бэшэгүүдһээ эхилээд, мүнөө сагай байдалыешье тэгшэ һайн мэдэдэг байһаараа ехэтэ гайхуулаа бэлэй. Гадна Цырен-Намжил Очировай зураһан уран зурагуудые харахада, онсо өөрсэ маягаар тэдэнээ бүтээдэг байһыень анхармаар бэлэй. Тон нарихан утаһаар угалзатуулан нэхэһэн мэтээр зурагдаһан зурагуудынь буряад зоной ажабайдал харуулһан гү, али урданай түүхэ домогуудһаа үндэһэлэгдэжэ зурагдаһан хадаа ехэл танил түрэлөөр, ойлгосотойгоор харагдаа агша һэн. Аса тармуур бараад, энеэдэтэй зугаатайгаар хөөрэлдэн ябаһан басагадые «Үбһэнэй үе» гэһэн зураг дээрэнь харахадаа, өөрөөшье тээ саанаханань үбһэ тармажа гү, али һүри хаяжа байһандал үзэмөөр һэн. Али һаа, тулгуур тулаһан хоёр шабгансануудай уулзашоод, эрхеэ татажа байгаад, дүлиишэг болоһон дээрэһээ шанга шангаар хөөрэлдэжэ байхада: «Мэндээ!» — гээд хежүүгээрнь өөрөө гаража ябаһандал болохо юм.

Цырен-Намжил Очирович Очиров 1920 ондо Хэжэнгын районой Тураасгай нютагта түрэһэн байна. Агын багшанарай училищи дүүргэжэ, 19-тэйхэн хүбүүн Яруунын районой Тэлэмбэ нютагта багшалжа эхилээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Комсомольск-на-Амуре хотодо сэрэгэй албанда ябаа. Сэрэгһээ табигдажа, нютагаа бусаад, Тураасгайн долоон жэлэй һургуулида эхин классуудта багшалаа. Удаань бага һууринуудай хамтадхагдажа, ехэнүүд ажахынуудай байгуулагдахада, Тураасгай нютагынь Могсохонтой нэгэдүүлэгдээд, иишэ зөөжэ ерэхэ баатай болоо һэн. Могсохоной дунда һургуулида зурагай, черчениин багшаар олон жэлдэ хүдэлжэ, наһанайнгаа амаралтада 1970 ондо гараа һэн. Энэл далан онһоо эхилжэ, зурагуудаа зуража эхилһэн байдаг.

— Багшалдаг байхадаа, зураг зуража байхыень хараһанаа һананагүйб. Урданай буряад зоной зэр зэмсэгһээ эхилээд, урданай сагай элдэб зүйлнүүдые суглуулдаг байгаа. Аман зохёолоор, угай бэшэгээр ехэтэ һонирхогшо бэлэй. Могсохондоо хизаар ороноо шэнжэлгын музей байгуулхын тула тэрээндээ хабаатай материалнуудые суглуулдаг һэн. Мүнөө музейдэмнай бэабаймнай суглууһан, өөрынь бүтээһэн юумэнүүд олон бии. Модо һиилэжэ бүтээһэн македүүдһээ эхилээд, Могсохоной зоной уг гарбалые харуулһан альбом хүрэтэр. һая зуража эхилээд байхадаа бүтээһэн зурагуудыень хараад, ёабай энэ ямар хүнһөөл һаа ондоогоо зурана гээшэбтэ гэжэ асуухадамни: «Зураг гээшыешни ном шэнгеэр, хүнэй уншажа байхаар зураха хэрэгтэй» — гэжэ харюусагша һэн,.. — гэжэ Галина Цырен-Намжиловна (ехэ басаганиинь) һаяхан уулзахадам, эсэгэ тухайгаа һайханаар дурсан хөөрөө бэлэй.

«Могсохоной дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлгын музейн эмхидхэлгэдэ ехэхэн хубитала оруулһан Ц-Н. О. Очировай нэрэ энэ музейдэ үгэжэ, нэрыень мүнхэлхэ байгаа...» — гэжэ хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Г. О. Туденов экспонадуудыень ехэтэ һонирхон хараад, музейн дэбтэр соо һанамжаяа бэшэһэн байдаг. Энэ дурадхалыень могсохонойхид анхарха бээз гэжэ найдагдана.

Үнэхөөрөөшье, Ц-Н. О. Очировай суглууһан материалнуудые, уран зурагуудые энэ музейдэ ерэһэн нютагай зон, илангаяа залуу үетэн, мүн тиишэ ошоһон айлшад һонирхон харадаг, олон юумые ойлгожо абадаг байна ха юм. Гадна нютагай һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлгын кружогой гэшүүд тэдэ материалнуудыень шэнжэлжэ, түрэл нютагайнгаа түүхэ, уг гарбалаа мэдэжэ абадаг, буряад зонойнгоо ажал хүдэлмэридөө хэрэглэдэг байһан зэр зэмсэг, хубсаһа хунартай танилсадаг байна бшуу.

Мүнөө үедэ Ц-Н. Очировай зураһан дэбтагдашагүй зурагуудай табан зуугаадынь элирүүлэгдэнхэй юм. 1977 онһоо эхилжэ, тусхай мэргэжэлгүй уран зураашадай бүхэсоюзна, уласхоорондын хэдэн выставкэнүүдтэ зурагуудынь табигдаһан байна. Бүхэсоюзна 4 выставкын, Лондон, Берлин хотонуудта болоһон уласхоорондын выставкэнүүдэй I шатын дипломуудаар шагнагдаһан байна.

...Баһа үнөөхи багахан гэр соонь болоһон хөөрэлдөөндөө бусажа, саашань үргэлжэлүүлхэ дуран хүрэнэ. Цырен-Намжил Очировичай хөөрэхые шагнажа, тэрэ хүнэй хэды олон юумэ мэдэдэг байһые гайхажа, һуухадамни, үнинэй һайн танил аха нүхэрни мэтээр хандажа:

— Буряад хүн түрөө хадаа хаанаһаа уг унгитай, ямар угсаатанай байһанаа мэдэжэ, түрэл арадайнгаа түүхэ домогоор һонирхожо ябаха юм. Шэмдаа баримаар бэлэгшьегүй һууна гээшэ гүб? Энээхэн фото-зураг үгэхэ болоол даа, — гээд, «Байгал шадарай басаган» гэжэ зураһаань буулгаһан томохон фото-зураг дээрэ хуушан монголоор ехэ түргэн нэгэ юумэ бэшээд, барюулаа һэн. «Энэ юун гэжэ бэшээбтэ?» — гэхээ аягүйрхэжэ, ебяагүйхэн ябаа бэлэйб.

Гэрһээнь гарахадам, үдэшэ тээшэ болоожо, аяма халуун бууранхаад байгаашье һаа, сэлмэг үдэрэй улаан наран баруун хадануудай саана ороһоо урид элшэ гэрэлээрээ огторгойдо тамарһан үүлэнүүдые, баруун тээшээ нэмжыһэн тала дайдые шаргал улаан шэрээр будажа, тугаархан танилсаһан аха нүхэрэймни уран зурагуудтал һайханаар үзэгдөө һэн. Тэрэ үедэ Цырен-Намжил Очиров зохёохы ажалайнгаа оһин дунда ябаа. Зунай наранай «хонолгодоо ороһоо» урид дулаахан элшээрээ газар дайдые урихананаар гэрэлтүүлхэеэ оролдоһондол, Ц-Н. О. Очиров уран бэлигээ дүүрэн гаргажа, арад зоноо баясуулхые оролдожо ябаа. Зохёохы ажалайнгаа орьёлдо гараад ябатараа, убшэндэ нэрбэгдэжэ, 1987 оной мартын 19-дэ наһа бараа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ орон

ЗУНАЙ НАРАНАЙ ЭЛШЭДЭЛ...

А. БАДМАЕВ

САГААЛГАН

Сагаан һарын гараха үедэ
Сагаалганаар танаа
амаршалнаб.
Урданай сагһаа хүнүүд
эльгэлэн,
Урмашан дундаа
золгодог һэн.
Хүйтэн һалхин һэбшээлэн
буужа
Хүдөө дайдаар таран
гүйнэ.
Одо мүшэд олоороо
толоржо,
Олон һайхан һаналнууд
сугларна.
Һаналнууд гэхэдэ — һайхан
дуунууд
Һапаа олон модондол ехэ.
Түрүүшын манда ерэһэн
һаналнууд —
Түргэн сагаан мориндол
адли.
Сагаан моримни хүнэй
жаргал.
Саһата үбэлөө шаргадаа
ашанхай.
Арбан табанай һарын гэрэл
Арюухан буряад талыем
һаргаанхай.
Баяр, жаргал, ехэ дуран
Бадараад энэ жэлээр
ерэг лэ.
Хүнэй сэсэн үреэл үгэнүүд
Хододоо манда тоггог лэ!

Саяан уулын оройдо
Сахюур шулуун яларба.
Сагаан һарын наадан╌да
Сасуутамнай сугларба.
Үндэр уулын оройдо
Үнэтэй шулуун яларба.
Үдэшынгөө наадан╌да
Үеын нүхэд сугларба.
Сагаан һара гаража,
Сагаалгамнай эхилбэ.
Сарюун нүхэд сугларжа,
Ёохор наадан эхилбэ.
Халуун наран шаража,
Хабарай саг ерэбэ.
Хани нүхэд сугларжа,
Хатар наадан эхилбэ.
Халюун ногоон таладаа
Халуун галаа носсоё.
Халуун галаа тойрожо,
Хатаржа наадая!
Түхэреэхэн газарта
Түүдэг галаа носоое.
Түүдэг галаа тойрожо,
Ёохорложо наадая.
Саһан дээгүүр сахилһаар
Сагаан һара морилбо.
Санзайн хоншуу үнэрөөр
Сагаалхые уряалба.
Һайхан сагы зүгнэжэ,
Һара наран тохёогоо.
Һайндэр газаа ерэжэ,
Һаруултаабди зосоогоо.
Жэгүүрээрээ дэбиһээр
Жэлнай мүнөө шэнэлбэ.
Жэгтэй сэнгүү хүхюунээр
Сагаалгамнай эхилбэ.
Буряадаймнай зан заншал
Бусаад, угаа һайхан лэ.
Бусаад, дахин һэргээшэнь
Бултандамнай гайхалгүй.

Гунга ЧИМИТОВ

ЁОХОРОЙ ДУУНУУД

(Сагаалганай нааданда зорюулагдана)

Урданаймнай һайн заншал
Ула болоо бэшэ лэ.
Улад олон зондомнай
Туһа болоо гээшэ лэ.

Хори буряад угсаатан
Холын ехэ түүхэтэй.
Хонгоодоршье, ашабгад
Ходо нэгэл харгытай.

Шэггүй шангаар шэрбэһэн
Шэнэдхэлэй бороо дор
Шинии, минии сээжэдэ
Шэнэ зориг ороо лэ.

Түүхэтэйхэн шэнэдхэл
Түргөөр манда дэлгэрээ.
Түрэл Буряад оромнай
Түбхинэжэ эхилээ.

Һунгалтынга мандадта
Тэмсэл улам шангадаа.
Түрын дээдэ засагта
Түрүүшүүлээ һунгааа.

Аймагаймнай ёохорто
Анда нүхэд мондолзоо.
Айдар аляа холшортой
Абгайн сээжэ монсолзоо.
Залуушуулай саашанхи
Замынь утаар һунанхай.

Залхуу, зайран хойрогы
Захадажа шаданхай.

Халюун, булган малгайнууд
Ханаар дүүрэн үлгэгдөө.
Харата муухай хулгайшад
Хаана холо сүлэгдөө.

Ажал дээрээ нүхэднай
Амжадаг зон болонхой.
Архи, тамхи уужархёод,
Аашалхаяа болинхой.

Эмниг, эмниг мориндоо
Эмээлыень тохоё.
Энэ һайхан ёохортоо
Эрхим нүхэдөө урия.

Үдын голой эрьеые
Үлир жэмэс гоёогоо.
Үдэшымнай наадые
Үетэмнай гоёогоо.

Нарһан, нарһан модоной
Набшаһаниинь һайхан лэ.
Нахис-хотос хатарһан
Наадан манай һайхан лэ.
Нарин дуутай гургалдай
Нахид гүбээ доһолгоо.
Наһаар залуу үетэн
Наадыемнай доһолгоо.

Хадын үндэр дабзанда
Хайсан бором эсээгүй.
Харанхы һүниин нааданда
Хани нүхэд эсээгүй.

Хатуу шулуун дүлиимнай
Хахаршагүй бүхэ юм.
Хамаг зоной нүхэсэл
Хамхаршагүй бүхэ юм.

Арын үндэр модые
Аляа һалхин хүдэлгөө.
Ахайн алаг зүрхые
Айдар дүүхэй хүдэлгөө.

Һара малайн гаража,
Һарьдаг уулы толоргоо.
Һайхан дүүхэй ерэжэ,
Һанаан зүрхым толоргоо.

Тэнгэрниие гоёоһон
Тэргэд сагаан одон лэ.
Түмэн зоноо гоёоһон
Түүхын һонор эрдэм лэ.

Ордоһото ёохорнай
Оройн һүни тараагүй.
Үеын нүхэд залуу лэ —
Үрэй сайтар хамаагүй.

1990 он.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — «Эжы, аба бидэ гурбан». 10.05—«Оршон байгыш, Газар дэлхэймнай!». 11.05—«Американская провинция»—3 серитэй баримтата фильм. 3-дахи фильм. «Ферма Пеллетов». 12.05— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.40— Худалдаа наймаанай һонин. 14.10—«Зураб Анджапаридзе» — фильм-концерт. 15.05— Дрессировщик С. Багуслаев. 15.30—«В лесах под Ковелем»—3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 17.40— Политическэ хөөрэлдөөн. 18.30— Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын VIII фестиваль (Венгри). 19.30— Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — Кино-мэдээсэл. 20.45—«Колье Шарлотты»—3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00— Время. 22.30— Телескоп. 22.45—«Дуулаябди, нүхэдүүд!»

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.20— Улаан тугта Туркестанай сэрэгэй округой дуу, хатарай ансамблиин концерт. 9.40—«Седьмая пуля»— уран һайханай фильм. 11.00— Тамаралгаар СССР-эй чемпионат. 11.30—«Совет Росси»— видеоканал. 14.00—«Ночью на белых конях»—6 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 15.00 —«Хани харилсаан»— видеоканал. 18.30— Мультфильм. 18.50 — Д. Луньковой фильмүүд. «Куриловские калачи». 19.30— Время. 20.00— Спортивна дамжуулга. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ. 22.00— Пресс-клуб. 01.30—«Лунная радуга»— уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республикын нютагуудта саһан балай орохогүй. Баруун хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Республикын баруун болон урда зүгэй районуудта 2—3 градус, хойто зүгэй районуудта 13 градус хүйтэн болохо.

Улаан-Үдэдэ саһан балай орохогүй. Баруун хойто зүгһөө секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 1—3 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Мартын 4—5-да: шиг нойтон балай орохогүй. Баруун урда зүгһөө секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха Муйскын райондо 25—30 градус, бусад нютагуудта 17—22 градус хүйтэн, үдэртөө эдэ нютагуудта 15—7 градус хүйтэнһөө 5 градус хүрэтэрөө дулаархаар хүлеэгдэнэ.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Праздник белого месяца (театрализованное представление) — в 18.
Бурятский театр драмы имени Х. Намсараева
Сагаан һарын найр (Праздник Белого месяца)— в 18.
Русский драматический театр
«Диоген»— в 19.30.
«Дружба»
«Смех и горе у Бела моря»— в 9.40, «Дежа-вю»— в 11, 13.10, 18.30, «Бейбарс» (2 с.)— в 15.20, 20.40.
«Родина»
Мультфильмы — в 10, 11.30, «Влюбленный мужчина»— в 13, 15, 17, 19, 21.
«Прогресс»
Красный зал —«Дежа-вю»— в 9.30, 11.50, 14.10, 16.30, 18.50, 21.10. Зеленый зал —«До свидания, дети»— в 9.30, 11.30, 13.30, 15.30, 17.30, 21, «Личное дело Анны Ахматовой»— в 19.30.
«Эрдэм»
«Мария, Мирабелла в Транзистории»— в 9.40, 14.20, «Ловушка для кошек»— в 11.10, 12.40, «Стеклянный лабиринт»— в 16, 18, 20, 21.50.

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62. отв. секретарь —2-50-52. секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23: промышленности и строительства —2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21. 2-57-63. информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров —2-67-81; корректорская —2-33-61: выпускающие —2-35-95: собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79 п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана в республиканской типографией издательства Бурятской АССР... директор 2-40-45. Н-03360. Зак. № 59